

GÖTEBORGS UNIVERSITET

En effektivare habilitering med stöd av webbaserad utbildning

En studie om habiliteringens utbildningsutveckling

A more effective habilitation supported by web-based education

A study of habilitation education development

**LINNÉA ADLER
JESSICA RETTELI**

Kandidatuppsats i Informatik

**Rapport nr. 2014:014
ISSN: 1651-4769**

ABSTRAKT

Utvecklingen av informationsteknologi som har skett under det senaste årtiondet har inneburit stora förändringar i levnadssätt för människan. Vi har vant oss vid att ständigt vara uppkopplade och att ha tillgång till information vart vi än befinner oss genom mobil teknologi. Detta har inneburit förändringar även för utbildningsverksamheter och allt fler utbildningar har blivit tillgängliga via Internet. Denna typ av webbaserade utbildningar är idag mycket vanliga inom såväl skolområdet som inom företagsvärlden då de erbjuder en flexibilitet för användaren.

Habiliteringen Lundbystrand har uppmärksammat potentialen i denna typ av utbildning och ser en möjlighet att effektivisera sin verksamhet med hjälp av att ersätta delar av sin föräldrautbildning med en webbutbildning. Då det tidigare inte gjorts någon forskning kring hur habiliteringar kan gå tillväga för att göra en sådan ersättning, var syftet med denna studie att undersöka detta. Vi ställde oss frågan:

Kan delar av habiliteringars föräldrautbildningar ersättas med webbaserade utbildningar och i så fall, vad är av särskild vikt vid utformningen av dem?

För att besvara frågeställningen utförde vi en fallstudie på Habiliteringen Lundbystrand, där vi genomförde en observation vid ett utbildningstillfälle, en enkätundersökning med föräldrar som deltagit vid utbildningen samt ett flertal intervjuer med personer som är involverade i verksamhetens föräldrautbildningar. Genom att analysera resultatet från datainsamlingen i kombination med den teoretiska bakgrunden, resulterade studien i ett antal riktlinjer för habiliteringen att förhålla sig till vid utvecklingen av en webbutbildning. Våra huvudsakliga slutsatser är att de delar av föräldrautbildningarna som består av föreläsningar, går med fördel att ersättas med en webbutbildning. Dock framkom det att det är av vikt att bibehålla de delar där föräldrarna får träffas och diskutera i grupp.

Nyckelord: habilitering, webbutbildning, webbaserad utbildning, e-utbildning, e-Learning

ABSTRACT

The information technology development that has occurred over the past decade has brought major changes into people's lives. We have gotten used to being constantly connected to the Internet and always having access to information through mobile technology. This has led to changes in education and more and more courses have become available through Internet. These web-based educations are nowadays very common in schools and in the business world as they provide increased flexibility for the user.

Habiliteringen Lundbystrand has seen the potential in this kind of education and believes this is an opportunity for them to rationalize their work by replacing parts of their education for parents with a web-based education. There is no previous research on how habilitation education can be web-based. That is why the aim of our study is to examine the following question:

Is it possible to replace parts of habilitation education for parents with a web-based platform and if so, what is of particular importance when creating this?

To answer our question we performed a case study at Habiliteringen Lundbystrand where we did an observation, a survey and multiple interviews. By analysing the results of our data gathering with the theoretical background, the study resulted in a set of guidelines that a habilitation clinic can have in mind when developing a web-based education. Our main conclusion is that the parts with lectures can, with benefit, be replaced with a web-based education, though it is highly important to keep the parts where the parents get together for a group discussion.

Keywords: habilitation, web-based education, e-education, e-Learning

TACK

Vi vill tacka Habiliteringen Lundbystrand och all personal där som tagit sig tid för våra intervjuer. Det har varit en stor del av vår uppsats och vi hade inte klarat oss utan all den hjälp. Vi vill ge ett extra stort tack till Marika Jonsson som har varit en fantastisk kontaktperson och som bidrog med hela idén till uppsatsen. Hon har stöttat oss under hela arbetat och tagit sig tid att hjälpa oss med information och datainsamlingar.

Tack för det trevliga bemötandet och hjälpen från våra två informanter från föreningen för Autism och Asperger, ni har varit till stor hjälp.

Slutligen vill vi tacka vår handledare Alan Carlson som har varit vårt bollplank och vår hjälp under hela arbetet. Alan har stöttat oss under dessa veckor och lett oss i rätt riktning för att nå vårt mål.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Introduktion.....	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemområde.....	1
1.3 Syfte och frågeställning.....	2
1.4 Disposition.....	2
2. Teori.....	4
2.1 Webbaserade utbildningar.....	4
2.1.1 Fördelar och nackdelar med webbaserade utbildningar.....	4
2.2 Utformning av webbaserade utbildningar.....	5
2.2.1 Design.....	8
2.2.2 Struktur.....	11
2.3 Habilitering och hälsa.....	12
2.3.1 Autismspektrumtillstånd.....	13
3. Metod.....	15
3.1 Fallstudieobjektet – Habiliteringen Lundbystrand.....	15
3.2 Datainsamling.....	15
3.2.1 Observation.....	16
3.2.2 Enkätundersökning.....	16
3.3.3 Intervju.....	16
3.2.4 Dataanalys.....	17
4. Empiriskt resultat.....	18
4.1 Resultat av enkätundersökningen.....	18
4.2 Fördelar och nackdelar med dagens utbildning.....	23
4.3 Fördelar och nackdelar med en webbaserad utbildning.....	28
4.4 Utformning.....	31
5. Analys av resultat.....	38
5.1 Fördelar och nackdelar med dagens utbildning.....	38
5.2 Fördelar och nackdelar med en webbaserad utbildning.....	39
5.3 Utformning.....	41
6. Slutsats.....	46
6.1 Konklusion och presentation av riktlinjer.....	46
6.2 Studiens relevans och överförbarhet.....	48
6.3 Metodutvärdering.....	49
6.4 Vidare forskning.....	49
Referenser.....	50

Bilaga 1 – Observationsplan

Bilaga 2 – Intervjuguide

Bilaga 3 – Inspelningsmedgivande

1. INTRODUKTION

I detta avsnitt ges först en kort bakgrundsbeskrivning som introducerar uppsatsens ämne. Sedan beskrivs problemområdet, varpå syfte och frågeställning presenteras. Slutligen presenteras uppsatsens disposition för att ge läsaren en överblick över studiens upplägg.

1.1 BAKGRUND

Informationsteknologins framväxt har lett till att människans inställning kring tillgänglighet och mobilitet har utvecklats. Nya levnadsstandarder och krav på samhället har vuxit fram i takt med att vi har vant oss vid att ständigt vara uppkopplade och ha tillgång till mobil teknik. I och med detta har en ny utbildningsform som innebär att lära via Internet vuxit fram under de senaste åren. Tekniken kallas webbaserad utbildning, webbutbildning eller e-utbildning och har utvecklats till ett alltmer vanligt utbildningsverktyg. Utbildningsformen erbjuder en helt annan möjlighet till flexibilitet än traditionella utbildningsmiljöer (Hrastinski, 2009).

Webbaserade utbildningar finns dels inom det akademiska området såsom vid universitetsstudier, men även företag använder sig av utbildningsformen för att utbilda sin personal. Det finns också webbutbildningar som är öppna för alla, exempelvis har Socialstyrelsen tagit fram en webbutbildning inom äldreomsorgen som är baserad på äldreomsorgens nationella värdegrund. Socialstyrelsen erbjuder också andra webbaserade utbildningar inom vården. Dessa är exempelvis utbildningar om läkemedelsbehandlingar som riktar sig till läkare, samt utbildningar kring schizofreni eller andra psykoser som är ämnade för personer som möter människor med dessa sjukdomar i sitt yrke (Socialstyrelsen, 2014).

Christina Loord-Ullberg, som är projektledare för den sistnämnda utbildningen, beskriver att *“En webbutbildning gör det möjligt att presentera bästa tillgängliga kunskap på ett målgruppsanpassat och lättillgängligt sätt. Det är också ett flexibelt alternativ till lärarledd utbildning som ger deltagarna frihet att välja när det passar bäst att ta till sig ny kunskap.”* (Socialstyrelsen, 2013).

1.2 PROBLEMOMRÅDE

Inom sjukvården görs ständigt prioriteringar över hur resurserna ska fördelas. Det finns begränsningar på resurser som till exempel personal, vilket innebär att prioriteringar om åtaganden behöver göras. Ibland behöver det ses förbi patienternas bästa på grund av att resurserna är begränsade. Sverige har en vårdgaranti som innebär att patienten har rätt till vård inom tre månader (Ferraz-Nunes & Karlberg, 2012). Habiliteringen är en verksamhet inom vården som behandlar personer med olika typer av medfödda eller tidigt förvärvade

funktionsnedsättningar. Habiliteringens resurser är som för all annan sjukvård begränsade, och idag läggs delar av habiliteringens resurser på att utbilda föräldrar om deras barns funktionsnedsättningar.

Idag finns mycket forskning om hur webbaserade utbildningar bör designas samt hur skolutbildningar kan gå mot en alltmer digital miljö (se t. ex. Zhang, Zhao, Zhou & Nunamaker, 2004; Rebolj, 2009; Harrison, Gemmell & Reed, 2014; Graham, McNeil & Pettiford, 2000). En del forskning finns kring vilka tekniker webbaserade utbildningar kan utgöras av och forskning kring hur habiliteringen kan utveckla delar av sina utbildningar till webbaserade utbildningar saknas.

1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

I denna uppsats vill vi undersöka huruvida delar av habiliteringars föräldrarutbildningar kan ersättas med webbaserade utbildningar samt vilka för- och nackdelar det skulle innebära. Vi vill också undersöka hur dessa webbutbildningar på bästa sätt kan och bör utformas så att de blir likvärdiga utbildningarna som ges idag. Med likvärdiga menar vi att webbutbildningarna ska förmedla samma kunskap och förståelse som dagens utbildningar. Med bakgrund mot detta formulerar vi vår frågeställning:

Kan delar av habiliteringars föräldrautbildningar ersättas med webbaserade utbildningar och i så fall, vad är av särskild vikt vid utformningen av dem?

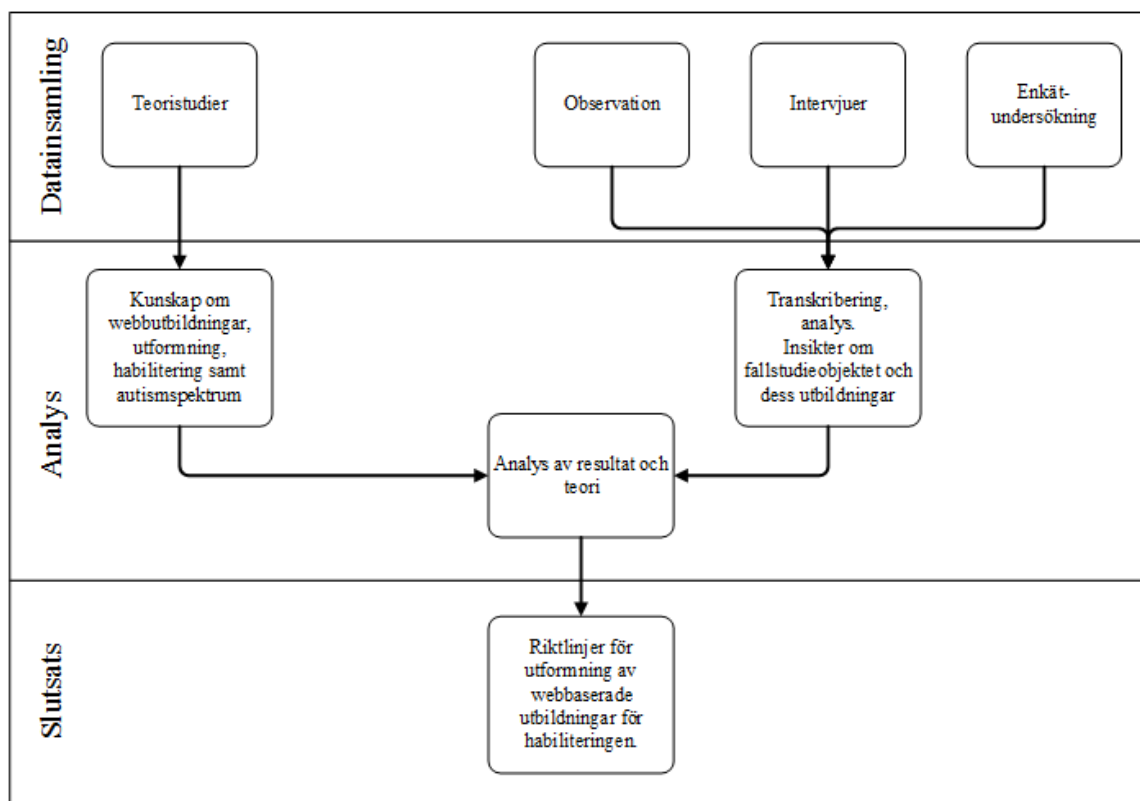
För att besvara vår frågeställning avser vi att utföra en fallstudie på Habiliteringen Lundbystrand. Genom att undersöka för- och nackdelar med en föräldrarutbildning som den är idag samt litteratur om för- och nackdelar med webbaserade utbildningar, tror vi oss kunna besvara vår fråga angående huruvida en webbutbildning är möjlig för habiliteringen. Genom att studera fallstudieobjektet och urskilja särskilda egenskaper tänker vi oss också, i kombination med vår teoretiska bakgrund, att vi kan klargöra vad som är av särskild vikt vid utformningen av en eventuell webbutbildning.

1.4 DISPOSITION

I kapitel 2, som är uppsatsens teoridel, presenteras fakta kring webbutbildningar och vad som bör tänkas på vid utformningen av dessa. Denna teoretiska bakgrund är tänkt att ge oss kunskap om vad begreppet webbaserad utbildning innebär samt vad tidigare forskning kommit fram till är av vikt vid utformningen av dem. Vidare beskrivs vad habiliteringen är för verksamhet samt vad diagnoserna inom autismspektrum innebär. I kapitel 3 beskrivs den metod vi använt oss av. Vi har utfört en kvalitativ fallstudie på Habiliteringen Lundbystrand

där vi genomfört en observation, en enkätundersökning samt ett antal intervjuer. Vidare presenteras det empiriska resultatet i kapitel 4, varpå det analyseras i kapitel 5. Slutsatserna och förslag till vidare forskning redovisas i kapitel 6 och avslutningsvis presenteras referenserna. Figur 1 visar en överblick av studiens disposition.

Figur 1. Överblick av studiens disposition.

2. TEORI

I teoriavsnittet ger vi en introduktion till vad webbutbildning och lärande över Internet innebär samt undersöker forskning kring fördelar och nackdelar med webbutbildningar. Vidare presenteras olika teorier om hur webbutbildningar kan och bör utformas. Andra delen av teoriavsnittet berör habiliteringar i Sverige och fakta om diagnoserna inom autismspektrumtillstånd.

Vi har läst mycket fakta om hur webbaserade utbildningar kan och bör utformas, men har slutligen valt att främst följa riktlinjer från Sinclair, Sinclair och Lansing (2002). Detta då vi är av uppfattningen att deras teorier passar bra för vårt ändamål samt att de representerar flera andras teorier vi har studerat, som exempelvis Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) och även till viss del Hrastinski (2009).

2.1 WEBBASERADE UTBILDNINGAR

En webbaserad utbildning är en utbildning som bedrivs på en dator via Internet. Det är en relativt ny utbildningsform som har ökat drastiskt de senaste åren och blivit allt mer vanlig i dagens samhälle (Hrastinski, 2009). Under början av 2000-talet började intresset för att utveckla nya sätt att generera kunskap väckas. Människor drog sig mot ett allt mer portabelt och flexibelt levnadssätt vilket började ställa andra krav på utbildningars tillgänglighet. Ny teknik och Internet möjliggjorde att utbildningar kunde bedrivas online och begreppet e-Learning myntades (Zhang et al., 2004).

Svensson och Åberg (2001) definierar e-Learning på följande vis:

“I olika sammanhang kallas e-Learning för interaktivt lärande, interaktiv utbildning, elektroniskt lärande, datorbaserad utbildning. Det som dessa termer har gemensamt är att lärandet är internetbaserat och att det sker oberoende av tid och rum, interaktivt och ofta i samarbete med andra användare.” (Svensson & Åberg 2001, s. 21).

Utmärkande för e-Learning är att lägga till ny teknik till traditionella utbildningar, men att låta lärandet behålla samma pedagogiska, tekniska och organisatoriska innehåll (Jochems, Van Merriënboer & Koper, 2004). Zhang et al. (2004) förklarar e-Learning som lärande baserat på teknik med hjälp av Internet. Idag är Internet en av de huvudsakliga källorna för att leverera information och kunskap.

2.1.1 FÖREDELAR OCH NACKDELAR MED WEBBASERADE UTBILDNINGAR

Det finns olika åsikter om webbutbildningar och e-Learning där vissa är mer positiva och andra negativa. Att lära över Internet är flexibelt på så sätt att det är oberoende av tid och plats samt att

det möjliggör för deltagarna att kombinera utbildningen med till exempel arbete eller andra aktiviteter (Jochems, Van Merriënboer & Koper, 2004). Om en offentlig webbutbildning är publicerad på Internet för alla att ta del av går den att komma åt närhelst användaren vill och var den än befinner sig, vilket innebär att utbildningen går att genomföra när det passar en själv bäst. Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) är också positiva till webbaserade utbildningar och presenterar ett antal fördelar med lärosättet. Några av fördelarna de nämner är möjligheten att vara oberoende av tid och plats, läromaterialet är lätt att uppdatera, användningen av de resurser som redan finns i och med Internet ger fördelar, funktioner som videokonferenser möjliggörs samt att det är lätt att kombinera olika medier som text, ljud och video.

Det finns andra författare som är inne på samma spår. En fördel med webbutbildningar jämfört med traditionella utbildningar är att studenterna har möjlighet att spola tillbaka och ta om ett stycke de inte förstod (Zhang et al. 2004). Zhang et al. (2004) menar också att studenter vid traditionella utbildningar ofta inte ber läraren att upprepa stycken, trots att de inte förstod vad som menades. Detta möjliggörs på ett lättare sätt vid webbutbildningar. En undersökning som gjorts av Myndigheten för skolutveckling år 2007 visar att digitala lärosätt har en positiv effekt på studenters lärande (Kjällander, 2011). Studenters självständighet, motivation och färdighet ökar tack vare att de digitala medierna involveras i läroprocessen. Studenterna blir mer engagerade och uppmärksamma, då de tvingas ta en aktiv roll i sitt lärande. Rebolj (2009) och Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) beskriver också att elektroniska miljöer har effekten att kunna öka motivationen hos studerande. Miljöerna kan även erbjuda mer information, öka koncentrationslägren samt göra läroprocessen mer intressant och rolig.

Hrastinski (2009) menar att det inte har upptäckts några stora skillnader mellan traditionella utbildningar och webbutbildningar ur en kvalitetsmässig synvinkel baserad på exempelvis betyg och resultat. Den skillnad Graham, McNeil och Pettiford (2000) påpekar är att vid en webbaserad utbildning läggs ansvaret mer på studenterna än på lärarna till skillnad från vid en traditionell utbildning. Studenterna förväntas ansvara mer för sitt eget lärande och det nya, flexibla inlärningsättet innebär att studenterna behöver lära sig på nya sätt. Hara och Kling (2000) lyfter fram den negativa aspekten med detta. De webbutbildningar som är dåligt utvecklade kan resultera i tristess och ett minskat intresse av att lära. De menar att vissa webbaserade utbildningar endast lär ut med hjälp av text, vilket förutom enformighet kan leda till minskad förståelse för ämnet.

2.2 UTFORMNING AV WEBBASERADE UTBILDNINGAR

Hrastinski (2009) menar att den viktigaste aspekten för att en webbaserad utbildning ska vara framgångsrik är hur läraren har lagt upp utbildningen och hur den undervisar, hjälper och

motiverar deltagarna. En annan faktor som spelar in är användarnas inställning till att utbildningen ges elektroniskt och vilken erfarenhet och kunskap de har av teknik. Personer som har en positiv inställning till webbaserade utbildningar och har en relativt god datorvana, har lättare för att genomföra utbildningen. Enligt Graham, McNeil och Pettiford (2000) finns det vissa frågor som bör tas i beaktning när tankar om att ersätta hela eller delar av en traditionell utbildning med en webb utbildning uppstår. I planeringen är det viktigt att undersöka aspekter som vilka problem som är tänkta att lösas med webb utbildningen, hur den skulle ge fördel för deltagarna samt vad tekniken kan ge för nya möjligheter. Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) beskriver att en webb utbildning inte kan vara uppbyggd kring endast en sida för att användaren ska kunna lära av utbildningen, utan den bör bestå av flera olika komponenter som samarbetar för att vara så effektiv som möjligt. Alla eller några av nedan presenterade komponenter är sådana som kan ingå i en webbaserad utbildning.

Läroplan - Först och främst behövs en läroplan, som innebär en presentation av upplägget för hur utbildningen går till. Där beskrivs vilka aktiviteter som ingår samt en tidsplan för hur lång tid varje aktivitet ska ta. Läroplanen kan ses som en instruktion, likt en innehållsförteckning.

Presentation av hjälpmedel - Denna komponent ska presentera för användaren vad för material eller hjälpmedel som behövs för att genomföra utbildningen.

Bedömning - Detta innebär att användaren ska få någon form av bedömning eller feedback på det som genomförts under utbildningen. Det kan exempelvis vara i form av ett test eller examination. Dessa metoder varierar beroende på hur viktig en bedömning är för den specifika utbildningen.

Resurser på Internet - Dessa resurser kan finnas för att hjälpa användaren att genomföra sina uppgifter. Exempelvis går det att ge användaren exempel på relevanta hemsidor som ger stöd i lärandet.

Instruktioner/hjälp - Användaren ska kunna få instruktioner och hjälp via Internet, med exempelvis någon form av FAQ eller via en mail- eller chattfunktion. Detta gäller frågor kring uppgifterna.

Teknisk support - Denna funktion är någon form av teknisk support som har till syfte att bistå användaren i dess eventuella tekniska problem.

Idag finns det färdiga lär-plattformar som går att använda för att bygga upp webbutbildningar. Ofta vill dock utvecklarna av en webbutbildning dra nytta av annan teknik som Internet möjliggör. Det finns en rad olika tekniker som kan användas, menar Hrastinski (2009), och nedan presenteras exempel på ett antal olika.

Social mjukvara och Web 2.0 - Dessa begrepp är samlingsnamn för programvaror som syftar till att användare ska kunna kommunicera och dela information med varandra. Detta kan vara tekniker som e-post, SMS, Facebook, Youtube eller Twitter. Dessa tekniker kan minska att användarna känner sig isolerade, då de hela tiden kan interagera med andra användare.

Blogg - Bloggar är en teknik där det går att lägga upp bilder, texter och liknande för att sprida information till andra. Skillnaden mellan en blogg och en vanlig hemsida är att bloggverktyg erbjuder olika tekniker för att publicera text. Idag används vanligen bloggar i utbildningen för att studenten ska publicera erfarenheter och tankar relaterade till kursen, liksom en dagbok.

Wiki - Ett exempel är hemsidan Wikipedia, där alla människor med tillgång till dator och Internet kan lägga in information och bidra till ett uppslagsverk. Där finns extremt mycket information att hämta inom alla möjliga ämnesområden. Dessa så kallade Wikis går att skapa själv samt att det går att begränsa vilka som ska ha tillgång till sidorna.

Virtuell värld - Denna teknik innebär att användaren kliver in i en virtuell värld med en avatar eller liknande och utför handlingar, exempelvis utbildningar. Det kan även innebära olika typer av rollspel och tekniken har blivit alltmer vanlig att implementera vid utbildningar.

Ljud och video - Det finns flera tekniker för att dela information med hjälp av ljud och video. Till exempel podcasts, vilket är ljud- eller videoklipp innehållande information som går att komma åt via Internet. Även olika program som gör kommunikation med video och ljud möjligt finns, som exempelvis Skype och MSN Messenger.

E-möte - Genom ett e-möte genomförs möten via Internet med hjälp av olika program, som exempelvis Skype där det med hjälp av en dator och Internet går att chatta, prata och se varandra via webbkameror. Det går också att dela och redigera dokument med de andra deltagarna.

Spel - För att motivera användarna kan spel vara ett bra verktyg att implementera i webb utbildningen. Genom spel ges användaren möjlighet att utföra något interaktivt på datorn.

Mobilt lärande - Denna teknik innebär att lära sig med hjälp av mobiltelefon eller handdatorer. Tekniken kallas även m-Learning och podsändningar är dagens vanligaste variant på mobilt lärande.

2.2.1 DESIGN

Gränssnittet är länken mellan ett datorsystem och en användare, som gör det möjligt för användaren att interagera med datorn och utbyta information med den (Kjällander, 2011). Vid användning av datorer och Internet för att sprida information används olika digitala resurser för att främja lärande. Digitala resurser som text, bild, ljud och video i gränssnittet kan göra information mer lättåtkomlig och erbjuder verktyg som möjliggör unika sätt att presentera information (Kjällander, 2011; Zhang et al., 2004). Om webb utbildningen enbart är uppbyggd av en teknik, som exempelvis ljud, är det egentligen bara en ljudfil vilket de flesta personer endast lyssnar på när de exempelvis åker bil. Om istället text läggs till, främjas ett mer aktivt deltagande från användarna. Bilder kan också implementeras för att dela upp texten och förenkla läsningen vid långa textstycken. Men även om bilder och annan media ger stort värde till en presentation, hävdas det ändå att det absolut viktigaste är texten. Detta innebär att en kombination av olika medier skapar den bästa webb utbildningen, då alla medier på olika sätt underlättar för varandra (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002).

Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) anser alltså att en webb utbildning ska bestå av mer än bara text. Om en webb utbildning endast är uppbyggd av text, går man miste om Internets möjligheter som multimedia-verktyg. Endast lite interaktivitet gör webb utbildningen betydligt mer intressant. De menar att medier som exempelvis bilder, ljud och video utgör viktiga byggstenar som tillsammans kan bilda en bra webb utbildning. De presenterar åtta beståndsdelar för en webbaserad utbildning och vad som bör tas i åtanke vid utvecklingen. Dessa beståndsdelar är text, bild, interaktion, ljud, video, inbäddade program, online-mjukvara och data.

Text

Texten är kärnmediet för webben, framförallt inom utbildning. Till exempel går det fortare att läsa ett stycke text än att lyssna på det eller se det på en video. Det krävs också mindre resurser att skapa en text än exempelvis en video, vilket gör mediet mer kostnadseffektivt (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002). Det bör tänkas på att texten behöver presenteras annorlunda gentemot i en bok, exempelvis är det av stor vikt att välja rätt textstorlek då ögat ofta har svårare att läsa

text på en datorskärm än på en utskrift. Texter läses också lättare om de presenteras i sektioner med tydliga stycken och rubriker som visas på enskilda sidor, så att användaren slipper scrolla i texten. Både horisontella och vertikala scroll-barer bör undvikas för att underlätta läsningen för användaren (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002; Jolliffe, Ritter & Stevens, 2001). Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) föreslår också att webb utbildningens förstasida bör innehålla en introducerande text som beskriver utbildningen kort, så att användaren vet ungefär hur utbildningen kommer att gå till.

Bild

För att krydda webb utbildningen och göra den mer attraktiv går det att förutom text använda bilder. Webb utbildningar med bilder och färger är oftast mer intressanta och tilltalande. Bilder gör att webb utbildningen blir mer än bara en bok online (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002).

Färger är viktiga i en presentation, men de ska användas med måtta och försiktighet. Om organisationen har någon eller några standardfärger kan dessa vara bra att använda även i utbildningen. När färgerna blivit valda ska de användas konsekvent genom utbildningen så att deltagarna känner igen sig och inte blir förvirrade (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002). Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) föreslår att en sida bör innehålla högst tre olika färger för att presentera information, då det är svårt för ögat att följa information om den innehåller för många olika färger. Vidare menar Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) att exempelvis lägga till organisationens logga kan ge positiv effekt, eftersom det visar på pålitlighet och trovärdighet.

Interaktion

Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) beskriver att webben möjliggör interaktivitet. Att deltagare kan integrera med systemet kan öka lärandeprocessen. De menar att det finns fem sätt att använda webbinteraktion när man bygger en webbaserad utbildning, vilka är:

1. Möjligheten att kunna länka till annan information, exempelvis ett annat ställe i utbildningen eller en annan hemsida.
2. Möjligheten att länka till en annan funktion, exempelvis en mejl-länk som öppnar ett mejl-fönster.
3. Möjligheten att skriva in data i formulär.
4. Möjligheten att använda enkla inbyggda program på en hemsida, som exempelvis en kalkylator.
5. Möjlighet att bygga in komplexa program i webb utbildningen, som exempelvis ett ordbehandlingsprogram eller kalkylblad.

Ljud

Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) menar att det medel som används mest vid traditionella utbildningar är föreläsarens röst. Ljud är också ett mycket bra tillägg till en webbutbildning som gör att den står ut. De personer som lämpar sig bäst att prata i en webbutbildning, är de som vanligtvis pratar vid traditionella utbildningar och alltså är vana vid att prata inför studenter. Om webbutbildningen innehåller ljudfiler bör ljudfilen börja streamas direkt, alltså att ljudet ska starta och laddas ner samtidigt som det spelas. Om hela ljudfilen är tvungen att laddas ner innan den går att spela, kan detta ta lång tid då ljudfiler kan vara mycket stora.

Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) menar också att det ger en positiv effekt att en röst introducerar och informerar om webbutbildningen så fort utbildningen öppnas. Detta är om utbildningen är av den typ som endast genomförs en gång, görs istället utbildningen ofta kan bli tröttsamt för användaren att höra samma introduktion om och om igen.

Video

Precis som med ljud går det att förstärka texten genom att använda video i webbutbildningen, vilket kan vara ett mycket användbart medel för att förmedla kunskap. Användning av högkvalitativ video är dock dyrt, men det går naturligtvis att spela in och använda video av lägre, billigare kvalitet (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002).

Inbyggda program

En vanlig inbyggd programvara som används vid webbaserade utbildningar är kalkylatorn. Om utbildningen går ut på att räkna är det mycket användbart att lägga till en kalkylator i webbutbildningen. Inbäddade program kan vara andra program som är användbara för just den utbildningen, som exempelvis Excel-kalkylblad. En nackdel med dessa program är dock att de kan vara mycket dyra, då de ofta är skräddarsydda efter varje unik webbutbildning (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002).

Online-Mjukvara

Online-mjukvara är "off-the-shelf"-mjukvara som körs via Internet, som exempelvis en bild- eller textredigerare. Detta är program som kan vara nyttiga för webbutbildningens deltagare att ta del av som man köper licenser till för att få använda. Det är viktigt att deltagarna kan ta del av för utbildningen nödvändiga program. Tvärt emot inbäddade program är detta program som "hyrs" eller köps av andra, som inte går att använda direkt i webbutbildningen (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002).

Data

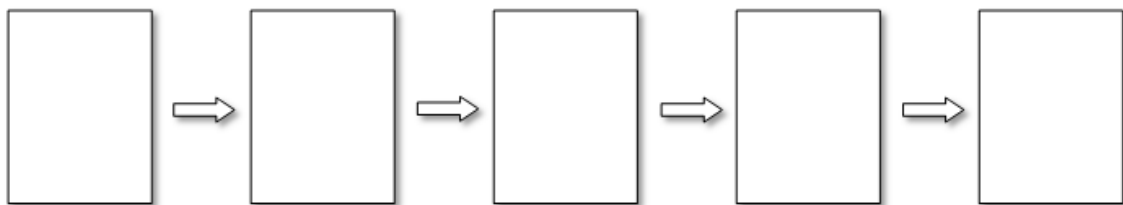
Istället för att deltagarna själva ska leta upp mer information eller data på Internet, är det av fördel att erbjuda användarna länkar eller liknande där de kan gå in och läsa direkt. På så vis går det att underlätta för användarna då de slipper lägga ner tid på att leta upp information själva (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002).

2.2.2 STRUKTUR

Efter att det är bestämt vilket innehåll webbutbildningen ska bestå av måste själva presentationen konstrueras. Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) menar att webbutbildningar byggs upp med hjälp av ett antal webbsidor och strukturen i presentationen blir på det sätt webbsidorna länkas samman med varandra. Att flytta sig från sida till sida på en hemsida kallas navigation och för att det ska vara enkelt att navigera måste webbutbildningen vara uppbyggd av en bra struktur. Hur enkelt det är att navigera bestämmer hur bra användbarhet webbutbildningen har. Användbarhet, interaktivitet och navigation är alla tre sammanflätade med varandra och är till för att strukturera information så att det blir enkelt för användare att använda webbsidan. De delar upp konstruktionen i två delar - interaktivitet och användbarhet.

Interaktivitet

Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) beskriver att en av Internets främsta faktorer som gör det till ett effektivt läroverktyg, är möjligheten till interaktion. Internet kan möjliggöra för deltagande på så vis att användaren måste göra olika val, som exempelvis att följa olika länkar. Man navigerar i webbutbildningen genom att klicka på olika länkar som tar en vidare till nästa steg. De argumenterar för att den så kallade linjära presentationen är det mest effektiva upplägget för inläring - både för traditionella utbildningar och webbaserade, se figur 2. Den linjära presentationen innebär att deltagaren endast kan gå framåt eller möjligtvis framåt och bakåt mellan presentationens sidor. Internet möjliggör även för andra sätt att navigera där användaren har flera olika navigationsval, dock kan ett sådant sätt att strukturera webbutbildningar vara väldigt komplext.

Figur 2. Den linjära presentationen.

Användbarhet

Enligt Barnum (2011) är användbarhet något som är osynligt. Användaren vet att den finns där men tänker inte på det. Anledningen till att vi gillar våra tekniska produkter så som mobiltelefoner eller datorer är användbarheten och att produkten är byggd på ett sådant sätt att den passar användaren och fungerar på det sätt användaren vill och förstår sig på. Det är viktigt att en produkt är anpassad för användaren och inte tvärt om. En produkt med bra användbarhet ska vara lätt att lära sig, lätt att använda sig av, rolig att använda samt ge en inspirerande känsla.

Länkar är viktiga för webbutbildningar då det är de som håller ihop presentationen och möjliggör navigation mellan presentationens sidor. Exempel på länkar kan vara pilar för att gå fram och tillbaka i presentationen, en navigationsbar där användaren kan välja att gå till olika delar i presentationen, referenslänkar till andra webbsidor och liknande. Det är länkarna som möjliggör navigation i strukturen (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002). De olika tekniker som webbutbildningen utgörs av gör att information kan sammanflätas eller sammanlänkas med varandra, vilket i sin tur möjliggör att information kan presenteras på ett sätt där texter och sidor kan kopplas till varandra och nås via ett enkelt klick (Kjällander, 2011; Zhang et al., 2004; Jolliffe, Ritter & Stevens, 2001). Det är viktigt att det är enkelt för användaren att navigera i utbildningen. Om det är svårt eller förvirrande att navigera kommer användaren inte kunna genomföra presentationen. Det är också viktigt att deltagaren lätt förstår hur den ska komma vidare i presentationen och vad som behöver göras, eller vilka knappar som behöver tryckas på. Användning av menyer och knappar är tekniker som kan hjälpa till vid navigeringen (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002).

Metaforer går att använda i webbutbildningar, vilket kan vara ett effektivt sätt att förmedla information och kan skapa en välfungerande sida. Problemet är att det kostar mycket att framställa dem då det kräver speciella konstverk för att förmedla rätt budskap. Webbutbildningar behöver inte innehålla metaforer för att de ska bli bra och finns inte budgeten för att få det riktigt bra, är det bättre att avstå från dem (Sinclair, Sinclair & Lansing, 2002).

2.3 HABILITERING OCH HÄLSA

Nationalencyklopedin förklarar habilitering enligt följande: *“Utveckling av ny förmåga till skillnad från rehabilitering, som innebär att förlorad förmåga skall återvinnas.”* (Lindquist, 2014).

Habilitering och hälsa är verksamheter inom vården som arbetar med behandling och stöd till personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Målet är att detta arbete ska leda till ett bättre liv för dessa personer samt att de ska kunna leva i samhället på lika villkor (Västra

Götalandsregionen Habilitering och Hälsa, 2014). Habiliteringen hjälper och behandlar personer i alla åldrar med olika typer av funktionsnedsättningar som exempelvis autism, utvecklingsstörning eller rörelsehinder. Habiliteringen erbjuder även stöd till familjemedlemmar och andra närstående till patienten (Kindwall, 2014; Lestell, 2014).

2.3.1 AUTISMSPEKTRUMTILLSTÅND

Autism och Aspergers syndrom ingår under samlingsbegreppet autismspektrumtillstånd. Diagnoser inom autismspektrumet innebär begränsningar inom tre utvecklingsområden; social interaktion, kommunikation samt beteende och föreställningsförmåga. Personer som har en diagnos inom autismspektrumtillstånd har någon form av funktionsavvikelse i det centrala nervsystemets utveckling, som skapar olika störningar i hjärnans funktionalitet. Detta påverkar hjärnans sätt att ta in, bearbeta och tolka information från omgivningen. Varför detta sker är osäkert, men det kan bero på ett flertal olika sjukdomar, avvikelser i genupsättningen eller ärftlighet (Klasén McGrath, 2009).

Det är inte helt självklart att ställa en diagnos och kriterierna ser något olika ut för Aspergers syndrom och autistiskt syndrom. Det finns dock en gemensam faktor för alla diagnoser, vilket är att det ska finnas besvär inom minst två av svårighetsområdena social interaktion, kommunikation eller beteende och föreställningsförmåga. Symptom varierar kraftigt från person till person, och det är även vanligt att ha en diagnos i kombination med exempelvis någon form av utvecklingsstörning, ADHD eller depression (Klasén McGrath, 2009).

Nedan följer en kort beskrivning av de olika diagnoserna, baserat på beskrivningarna av Klasén McGrath (2009):

Autism - kallas även autistiskt syndrom, infantil autism eller Kanners syndrom. Diagnosen är medfödd eller tidigt förvärvad och symptom uppmärksammas före det att barnet fyllt tre år. Personer med autism har besvär inom alla tre svårighets-områdena samt även ofta i kombination med andra funktionsnedsättningar som exempelvis utvecklingsstörning, syn- och hörselskador eller epilepsi.

Aspergers syndrom - diagnosen uppmärksammas ofta först när barnet är i skolåldern och personerna som får diagnosen är vanligen normal- eller högbegåvade utan kommunikationssvårigheter. Personer som får diagnosen Aspergers syndrom har problem inom två av de tre svårighetsområdena, nämligen social interaktion och föreställningsförmåga.

Atypisk autism - kan även kallas autismliknande tillstånd eller genomgripande störning i utveckling utan närmare specifikation. För att denna diagnos ska ställas har personen symptom inom autismspektrumet men uppfyller inte alla kriterier för att bli diagnostiserad autism eller Aspergers syndrom. Det är idag inte helt klart vad som skiljer personer med denna diagnos från de som har autism eller Aspergers syndrom, men att individen inte uppfyller symptomen för autism kan bero på att svårigheterna började visa sig efter tre års ålder eller att vissa symptom uttrycks annorlunda eller inte alls.

Desintegrativ störning - detta tillstånd är ovanligt och innebär att barnet går tillbaka i utvecklingen efter att ha utvecklats normalt under de första åren i livet. Diagnosen innebär att barnet mister de språkliga och sociala förmågor som utvecklats. Detta tillstånd uppstår vanligen när barnet är mellan två och fem år, men kan även ske kring tio års ålder. Barnets förmåga att leka, kommunicera och klara av vardagliga aktiviteter minskar kraftigt och barnet får symptom som är väldigt lika symptomen vid autism.

Autistiska drag - är inte en diagnos i sig självt, utan kan ges som tillägg till andra diagnoser till barn som uppvisar liknande beteenden som barn med autism, men utan att det faktiskt går att ställa diagnosen autism. Barnet ges inte rätt till behandling vid rehabilitering utan att diagnosen ställs i kombination med exempelvis utvecklingsstörning.

3. METOD

För att besvara vår frågeställning och syfte har vi gjort en kvalitativ fallstudie på Habiliteringen Lundbystrand. Vi valde att utföra en kvalitativ fallstudie då vi ville inrikta oss på insikt, upptäckt och tolkning snarare än hypotesprövning (Merriam, 1994). Enligt Merriam (1994) finns det inget konkret tillvägagångssätt för att utföra fallstudier. För att genomföra studien valde vi att använda oss av empiriska studier i form av observation, enkätundersökning och intervjuer. Då det är en djup förståelse och ett totalperspektiv vi söker i vår undersökning, är kvalitativa metoder bäst lämpade att använda. De kvalitativa metoderna ger en helhetsbild samt en bättre förståelse för processer och arbetssätt (Holme & Solvang, 1997).

3.1 FALLSTUDIEOBJEKTET – HABILITERINGEN LUNDBYSTRAND

Habiliteringen Lundbystrand är en av de tre habiliteringar som finns inom Västra Götalandsregionen, de andra två är Habiliteringen Frölunda och Habiliteringen Kungälv. Verksamheten vänder sig till barn och ungdomar i Göteborg och södra Bohuslän. Vid Habiliteringen Lundbystrand bedrivs utbildningar för föräldrar till barn som har någon av de funktionsnedsättningar som behandlas av habiliteringen. Exempelvis hålls utbildningar för föräldrar med barn som har en diagnos inom autismspektrumtillstånd, kallad föräldrautbildning Autism, vilken är den utbildning vi valt att studera vid vår fallstudie. Idag består utbildningen av tre större delar, vilka är kunskapsöverföring, gruppdiskussion samt en föreläsning av en man som själv har en diagnos inom autismspektrumet. Kunskapsöverföringen ges i föreläsningsform av psykolog, specialpedagog, arbetsterapeut samt logoped och består av olika teman. Utbildningen ges under två dagar där föreläsningarna sker utspritt under båda dagarna. Under dag 1 får föräldrarna även vara med i en gruppdiskussion samt se en film om autism, och under dag 2 får föräldrarna lyssna på en föreläsning av en man med diagnos inom autismspektrumet.

3.2 DATAINSAMLING

För att kunna sätta den insamlade teoretiska bakgrunden i perspektiv till Habiliteringen Lundbystrands verksamhet, och således kunna besvara vår frågeställning, har vi samlat in empiriskt material med hjälp av olika datainsamlingsmetoder. Vi valde att göra en observation vid ett utbildningstillfälle, vilket är en teknik som fångar upp beteenden och arbetsprocesser i vardagliga, naturliga sammanhang (Patel & Davidsson, 2011). Vi genomförde också en enkätundersökning för föräldrar som deltagit vid utbildningen, för att på så vis nå även användarnas perspektiv. Vi gjorde också ett flertal semistrukturerade intervjuer med centrala personer som medverkar vid föräldrautbildningen Autism.

Att använda sig utav triangulering vid datainsamling är ett framgångsrikt koncept vid fallstudier för att få så omfattande och rik kunskap som möjligt om fallet som studeras (Patel & Davidsson, 2011). Att kombinera olika datainsamlingsmetoder gör att förståelsen för processer och beteenden ökar och att det går att urskilja mönster i verksamheten.

3.2.1 OBSERVATION

För att få en bättre förståelse för utbildningen som hålls vid Habiliteringen Lundbystrand, gjorde vi en observation vid ett utbildningstillfälle. Observationen pågick under tre timmar, vilket motsvarar en halvdagsutbildning. Vi anser att detta var tillräcklig tid för att ge oss en helhetsbild av utbildningen.

Inför observationen hade vi gjort ett övergripande ramverk med kategorier för det vi ville få bättre uppfattning om under observationen. Vi ville skapa oss en bättre överblick över hur utbildningen går till, vad för information som förmedlas, hur det lärs ut samt hur interaktionen mellan föreläsare och kursdeltagare ser ut. Ramverket vi utgick från presenteras i Bilaga 1 sist i uppsatsen.

3.2.2 ENKÄTUNDERSÖKNING

Vi delade ut enkäter efter två utbildningstillfällen vid Habiliteringen Lundbystrand, där totalt trettio föräldrar hade möjlighet att besvara enkäten. Av dessa trettio var det tio föräldrar med barn i åldrar upp till fem år, varav sju av dem svarade på enkäten. Resterande tjugo föräldrar hade barn i åldrarna elva till sexton år, varav nio valde att svara. Totalt var det alltså sexton föräldrar som deltog i enkätundersökningen. Genom att dela ut enkäter till dessa olika grupper ansåg vi att vi fick en tillräcklig spridning gällande åsikter och egenskaper hos föräldrarna för att anta att resultatet representerar uppfattningen hos alla föräldrar vid habiliteringen.

Enkäten innehöll både öppna och stängda frågor och syftet med undersökningen var att få reda på vad föräldrarna tyckte om utbildningen för att ge oss bättre förståelse för deras inställning till utbildningen som den är idag. Enkäten innehöll även frågor som skulle ge oss en överblick för intresset och behovet av att ersätta delar av utbildningen med en webbaserad utbildning, samt vissa frågor som skulle ge oss insikt i hur utformningen av den bör se ut. Enkätfrågorna och resultatet av undersökningen presenteras i avsnitt 4.1.

3.2.3 INTERVJU

Vi har genomfört intervjuer med personer som arbetar med föräldrautbildningen Autism vid Habiliteringen Lundbystrand, samt två personer som arbetar på Autism- och Aspergerföreningen i Göteborg. Vi använde oss av semistrukturerade intervjuer med ett antal huvudteman och öppna

frågor, för att informanten skulle få chans att forma samtalet något själv. Intervjuerna var 15-60 minuter långa och målet var att fånga upp den enskilda individens åsikter och tankar om utbildningen idag, för- och nackdelar med den samt åsikter kring en eventuell webbutbildning. Intervjuerna hölls enskilt med endast en informant åt gången, förutom intervjun med personalen från Autism- och Aspergerföreningen då båda informanterna intervjuades samtidigt. De frågor vi utgick från låg under teman som generellt om habiliteringen, föräldrautbildning Autism samt webbutbildning. Frågorna under dessa teman var tänkta att ge oss ökad förståelse om habiliteringen som sådan, utstickande information, för- och nackdelar med föräldrautbildningen Autism samt tankar kring webbutbildningar och en eventuell webbutbildning för habiliteringens föräldrautbildningar. Intervjuguiden presenteras i Bilaga 2 sist i uppsatsen.

Urval

Habiliteringen Lundbystrand var intressant för oss att studera som fallstudieobjekt vid vår undersökning utifrån flera aspekter. Dels är det en verksamhet som hanterar ett stort antal människor, vilket gör att det finns ett behov av att nå ut med kunskap på ett mer lättillgängligt sätt. Det är ofta kö till deras föräldrautbildningar samt att det finns ett intresse av förändring inom verksamheten och en vilja att utveckla föräldrautbildningarna som bedrivs idag.

Presentation av urvalsgrupperna

Nedan presenteras de informanter som vi valt ut att intervjua.

Informant 1 - Sjukgymnast

Informant 2 - Specialpedagog

Informant 3 - Arbetsterapeut

Informant 4 - Psykolog

Informant 5 - Aktiv i föreningen för Autism och Asperger

Informant 6 - Aktiv i föreningen för Autism och Asperger

3.2.4 DATAANALYS

Enkäterna är sammanställda utefter de olika frågorna och presenteras dels i kombination med intervju- och observationsmaterialet, men också enskilt för att få en bättre överblick över de olika frågorna. Vi har transkriberat alla intervjuer och sedan grupperat citat i kategorier baserade på de huvudsakliga delarna i teorin. Vi har letat efter återkommande mönster och teman från intervjuerna och delat in åsikter utefter dessa. Observationsanteckningarna gick vi igenom och tog ut utstickande och relevanta aspekter som vi sedan sammanställde tillsammans med intervjumaterialet.

4. EMPIRISKT RESULTAT

Nedan presenteras det mest centrala resultatet från det empiriska material vi fått in vid datainsamlingen. Inledningsvis presenteras resultatet av enkätundersökningen. Vidare presenteras för- och nackdelar med utbildningen som den ser ut idag, följt av för- och nackdelar med en eventuell webbutbildning. Slutligen presenteras det material som rör utformningen av en webbutbildning för habiliteringen. Materialet som visas är en kombination från alla våra tre datakällor men baseras till stor del på citat från intervjuerna. Citaten som presenteras är endast några av många, men de som vi anser belyser sammanhanget bäst.

4.1 RESULTAT AV ENKÄTUNDERSÖKNINGEN

Nedan presenteras resultatet av enkätundersökningen som sexton föräldrar svarade på efter ett utbildningstillfälle. Materialet presenteras utefter de frågor som ingick i undersökningen. Efter varje svarsalternativ anges hur många föräldrar som svarade de olika alternativen. Vid frågor med fritext som svar presenteras alla svaren i en följd. Det var 30 föräldrar som fick möjlighet att svara på enkätundersökningen varav 20 föräldrar har barn i åldrarna 11-16 år och 10 föräldrar har barn i åldrarna 0-5 år. Av dessa 30 föräldrar var det 16 stycken som valde att delta i enkätundersökningen.

Var det ett problem för dig att komma hit idag? Om så, varför?

- På denna fråga valde 1 av 16 att inte svara.

Svar:

"Nej" Svar av 14 föräldrar.

"Svårt att vara borta från jobb så mycket. Bra om utbildningen kan ske kväll/helg".

Om du använde tolken under utbildningen - hur tyckte du att det fungerade?

- På denna fråga valde 15 av 16 att inte svara.

Svar:

"Använde inte, men det var problem med tekniken för de som hade tolk".

Kände du att all information under utbildningen idag var av intresse för dig? Saknade du någon information eller tyckte du att någon information var överflödigt för just dig och ditt barn?

- På denna fråga valde 2 av 16 att inte svara.

Svar:

"Ja." Svar av 3 föräldrar.

"All information var av stort intresse."

"Tyckte all information var intressant."

"Allt var bra." "Tyckte det var bra."

"Allt var av intresse. Bra diskussioner."

"Jag tyckte att allt var relevant."

"Bra info, även bra att det finns möjlighet att hämta info på nätet innan."

"Allt var relevant men saknade konkreta verktyg om övningar för att förbättra beteenden."

"Krishantering tillförde inget nytt."

"Nja, vill nog ha mer info och tips om situationer i äldre ålder."

"Om man har läst på lite innan, vilket jag tror de flesta gör, kändes informationen basic."

Övriga åsikter, tankar eller förslag kring utbildningen.

- På denna fråga valde 7 av 16 att inte svara.

Svar:

"Bra!"

"Jag tycker utbildningen ser väldigt bra ut som den gör idag."

"Upplägget av utbildningen var bra."

"Bra att träffa andra föräldrar i liknande situation."

"Mer tid för interaktion mellan deltagarna och gärna med styrning från kursledarna."

"Personalen från förskolan ska vara med, tycker jag!!"

"Diskussion i smågrupper med moderator om olika specificerade ämnen."

"Ha med information ihop med inbjudan om att man kan skriva ut materialet från hemsidan, samt lunch, vad man ska tänka på."

"Bra med 2 tillfällen så man får chans att få träffa föräldrarna igen för diskussion."

Har du tidigare erfarenheter av utbildningar som ges via Internet? Om så, berätta om den och din inställning till den.

- På denna fråga valde 3 av 16 att inte svara.

Svar:

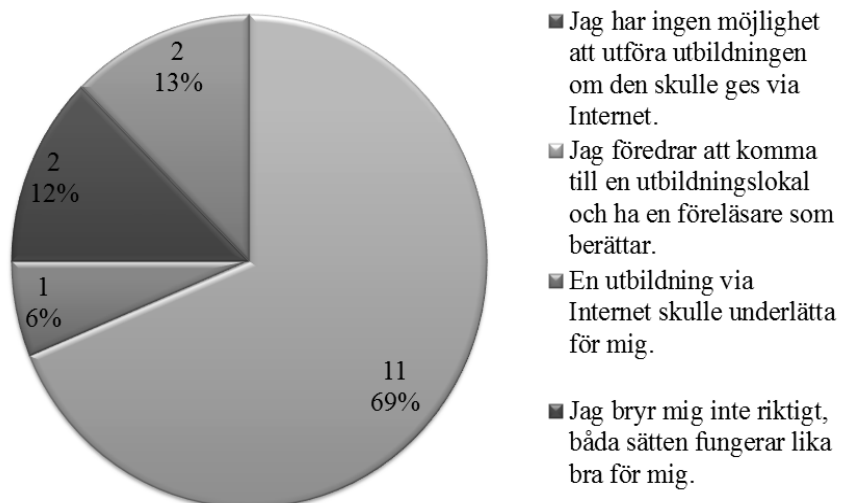
"Nej" Svar av 10 föräldrar.

"Jag har tillverkat e-Learning i flera år."

"Bra att kunna välja när man vill ta del av materialet."

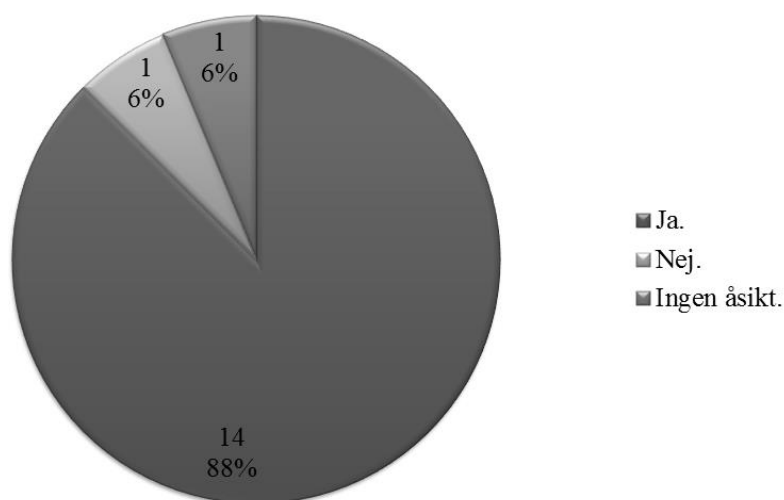
Kände du att informationen du fick idag var tillräcklig, eller skulle du vilja höra det igen?

På denna fråga svarade alla föräldrar, varav 6 %, vilket motsvarar 1 förälder, inte hade någon åsikt. 2 föräldrar, 13 %, svarade att de skulle vilja höra informationen igen och resterande 13 föräldrar, alltså 81 %, svarade att de tyckte att det räckte att höra informationen en gång.

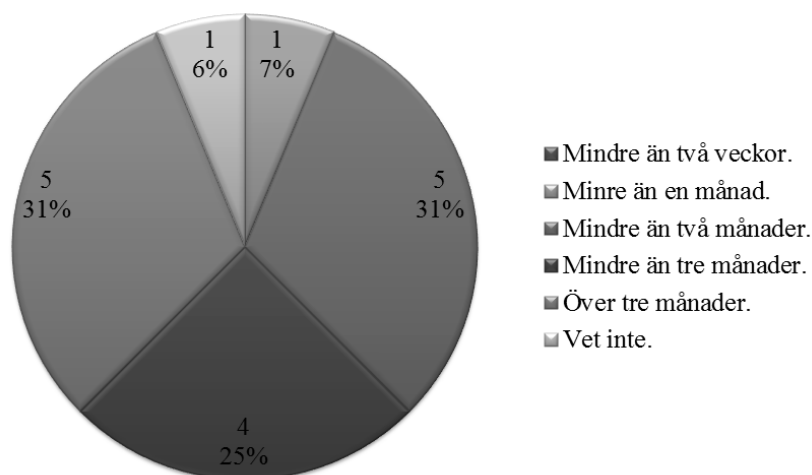
Har du upplevt något intresse från släkt/vänner till familjen att de också skulle vilja ta del av denna utbildning om ditt barns diagnos?

6 %, vilket motsvarar 1 person, svarade att de inte hade upplevt något intresse från andra närstående att de skulle vilja ta del av information om barnets diagnos. Lika många svarade att de inte hade någon åsikt. Resterade 88 %, vilket motsvarar 14 föräldrar, svarade att de har upplevt ett sådant intresse.

~

Hur länge fick du vänta innan det fanns en ledig plats för dig på utbildningen?

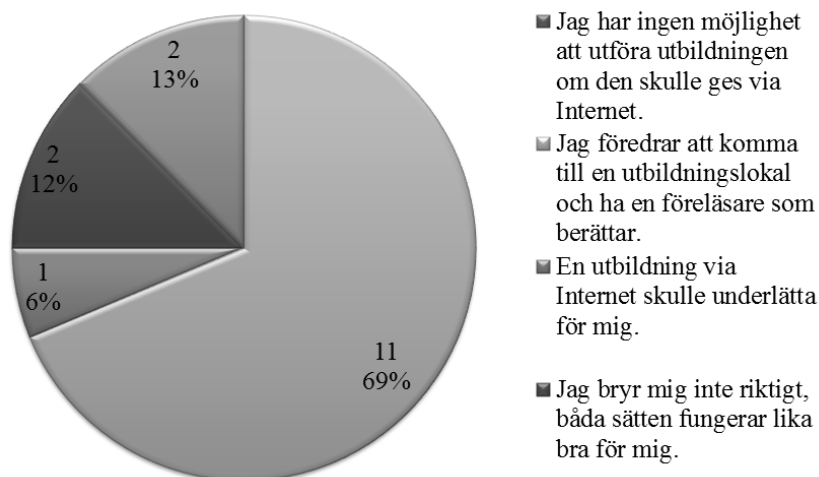

Ingen förälder fick vänta mindre än två veckor. 6 %, alltså 1 förälder, fick vänta mindre än en

månad och lika många svarade att de inte vet. 5 föräldrar, motsvarande 31 %, fick vänta mellan en och två månader och lika många fick vänta i mer än tre månader. 4 föräldrar, motsvarande 25 % fick vänta mellan två och tre månader.

Vad tycker du om att denna utbildning skulle ges via internet?

Ingen av föräldrarna svarade att de inte har möjlighet att ta del av utbildningen om den ges via Internet. 73 %, motsvarande 11 personer, föredrar att komma till en utbildningslokal och ta del av informationen av en föreläsare. 1 förälder, 6 %, svarade att en utbildning via Internet skulle underlätta. 2 föräldrar, motsvarande 13 %, svarade att de inte bryr sig riktigt och lika många svarade med ett eget svar. Det var också föräldrar som valde att kommentera sitt val, se nedan.

Svar:

"Man missar utbyte med andra föräldrar i samma situation."

"Tror inte på det eftersom kontakten med andra föräldrar är i princip det viktigaste."

"Jag får ut mer på föreläsningar, för då uppstår diskussioner. Jag skulle ändå vilja ha tillgång till utbildningen på Internet, för att få minnet uppfräschat."

"Det blir då större möjligheter till utbyte och frågor."

"Det är svårt att få till den dialog som är nödvändig över nätet."

4.2 FÖRDELAR OCH NACKDELAR MED DAGENS UTBILDNING

I detta stycke presenteras de för- och nackdelar som våra informanter uttryckt under intervjuerna om utbildningen som den är idag, samt de för- och nackdelar som framkommit i samband med observationen och enkätundersökningen.

Informant 1 beskriver att föräldrautbildningen autism ges till föräldrar med relativt nydiagnostiserade barn. Utbildningen är den första insatsen Habiliteringen Lundbystrand gör för att ge föräldrar en baskunskap kring deras barns diagnos. Utbildningen är uppbyggd av tre övergripande delar som är fördelade på två dagar. Under dessa två dagar ges kunskapsöverföring i form av föreläsningar som berör ämnen som information om diagnoserna, kris och sorg, motorik, sensorik, kognitiva hjälpmedel, tidsuppfattning, kommunikation samt ett antal andra delar. Utbildningen består även av en gruppdiskussion där föräldrarna sitter i grupper om ungefär tio personer och diskuterar relativt fritt om vad de vill, samt en del där en man som själv har en diagnos inom autismspektrumet berättar om sitt liv. Efter utbildningen går föräldrarna och barnet vidare med individuella behandlingar i ett eget team.

Enligt informant 2 är ingen del av utbildningen viktigare än någon annan, utan alla delar kompletterar varandra.

“Det som är bra med utbildningen är att det blir rätt mångfaciterat, vi pratar egentligen om samma sak allihop fastän vi gör det på olika sätt och vi lyfter lite olika områden.” - Informant 2

Utbildningen ger föräldrarna en baskunskap om barnets diagnos som bland annat gör det lättare att gå vidare med arbetet i de individuella teamen efter utbildningen. Att föräldrarna har fått den baskunskapen effektiviserar arbetet för teamen då de vet exakt vilken kunskap föräldrarna har, då alla får samma kunskap vid utbildningen.

“Man får den här basen. Även om föräldrarna inte skattar det högst, utan de skattar det här med att träffa andra högst tror jag, men vi ser ju ändå att det blir en ganska jämn basinformation som man sen har att utgå ifrån när man träffar föräldrarna i teamen igen. Innan vi hade utbildningen fick jag, när jag träffade föräldrar och barn, kanske jobba ett helt år för att ge motsvarande information.” - Informant 2

“Fördelen med utbildningen såhär är ju att inte teamen behöver ge individuellt, utan vi kan ta många på en gång. Det är ju bra att ha dem många i en grupp.” - Informant 1

En annan fördel är att föräldrarna får chans att träffa andra föräldrar och diskutera erfarenheter. Detta påtalades dels vid samtliga intervjuer men var även tydligt vid observationen, då föräldrarna diskuterade gemensamma problem och engagerade sig i varandras situationer. I enkätundersökningen uttryckte sex av sexton föräldrarna specifikt att det är viktigt att träffa andra föräldrar och få möjlighet att diskutera i grupper, trots att detta inte frågades konkret.

“Just den här mänskliga kontakten tycker jag ändå är väldigt viktig.” - Informant 6

“Det som vi oftast får på utvärderingarna som är fördelen som framförallt föräldrarna ser det är att träffa andra föräldrar.” - Informant 4

“Sen väldigt, vad ska jag säga, läkande att träffa andra tror jag. Det vet jag inte men jag tror det, att man mår bra och man får kraft och man kan gå vidare och det är inte bara jag och så.” - Informant 2

Informant 1 beskriver dock att det inte alltid är en fördel att träffa andra föräldrar.

“Det är en fördel att föräldrar får träffa andra föräldrar. Men det är ibland en nackdel om det är någon förälder som har det jättejobbigt och mår jättedåligt, då kan det liksom färga av sig så nån annan blir orolig - ‘oj, ska det bli så här svårt när mitt barn är bara lite äldre?’.” - Informant 1

En annan fördel med utbildningen är att den alltid formas något utefter vad föräldrarna frågar. Detta gör att erfarenheter kan utbytas och att det blir en bra dialog under utbildningen. Dock kan detta även vara en nackdel då specifika frågor kan göra att föreläsarna inte hinner säga allt de planerat, vilket leder till att föräldrarna kan gå miste om viss kunskap. Vid observationen fick föreläsarna avbryta de diskussioner som uppstod, då det inte fanns mer tid för att ställa frågor.

“En fördel är ju att i stundens hetta, så kanske nån förälder ställer en fråga som gör att de andra tänker på den frågan och då blir det en bra dialog. Å andra sidan är det en nackdel, för då kan den frågan ta väldigt stor del så hinner vi inte riktigt med det andra.” - Informant 1

Nackdelar

En svårighet med utbildningen idag är att kunskapsnivån hos föräldrarna varierar kraftigt. Vissa föräldrar har ingen tidigare kunskap om sitt barns diagnos, medan vissa kanske till och med arbetar inom området. Detta gör att en del tycker att utbildningen inte känns så meningsfull, utan istället skulle vilja att nivån låg något högre. I enkätundersökningen uttryckte fyra av sexton att

de skulle vilja ha mer fördjupad information.

“Nackdelarna är väl att när man ska göra en sån här gemensam utbildning på en grundnivå att alla är ju inte på samma nivå, alla är ju inte ens på grundnivå och många är liksom mycket mer än på grundnivå.” - Informant 3

Att informationen ofta blir för generell eller dåligt anpassad för vissa föräldrar vid utbildningarna är ett vanligt problem och något som påtalades vid flertalet av intervjuerna. Föräldrarna har barn med olika symptom och svårigheter och grupperna vid utbildningarna är ofta blandade med föräldrar till barn i olika åldrar och med olika svårigheter. Det är också vanligt att barn har olika tilläggsdiagnoser till autismen, som också påverkar barnets svårigheter och gör att situationen ser annorlunda ut för föräldrarna. Detta innebär att det är svårt att rika informationen som ges vid utbildningarna till specifika grupper. Vid observationen pratade föreläsaren en lång stund om flickor med autism och endast två stycken av alla föräldrar som deltog vid utbildningen hade döttrar. Det kan bli svårt att ta till sig information när man inte känner igen sig i det som sägs, beskriver Informant 1.

“Ett problem tycker jag är att den blir lite för generell, eller att det finns en önskan om att ha den på en liten annan nivå. Det är väldigt svårt att göra den mer riktad utifrån vad föräldrarna vill ha.” - Informant 4

“En av nackdelarna med utbildningen är att det ibland är blandade åldrar, blandade grupper, och då blir det ju inte så bra för de känner inte igen sig. Några håller på med pottränning och andra håller på med skolproblem. [...] Svårigheten är att det ska hamna på en nivå som ska passa alla.” - Informant 1

Ett annat problem med utbildningen som den är idag, är att grupperna ofta är väldigt stora. Det är ett stort tryck på föräldrautbildningen Autism och önskan att så många föräldrar som möjligt får gå utbildningen inom rimlig tid. Till följd av det blir tyvärr grupperna stora, vilket i sin tur ofta leder till sämre diskussionsmöjligheter. En annan följd av stora grupper är att det är ännu svårare att rikta informationen till en specifik målgrupp.

“Vi kan ha haft upp emot 35 nästan 40 [föräldrar], och då blir det sakligt. De får ju med sig en del och vi får ju jobba på att göra smågrupper och så. Men det [utbildningen] som avslutats idag, då var det kanske 12 personer, det blir en annan utbildning då, en helt annan situation. Så det tycker jag är en brist att vi får ta så många.” - Informant 2

Informant 1 menar att det är sällan föräldrar får en insats inom 45 dagar, vilket är en stor nackdel då föräldrar till nydiagnostiserade barn har ett behov av att börja med insatser hemma. Enligt enkätundersökningen fick fem av sexton föräldrar vänta i över 90 dagar innan de fick komma på utbildningen, vanligast var att vänta över 90 dagar eller mellan en och två månader.

“Förut så har målet varit att klara det på 90 dagar och då har vi liksom pressat in fler och fler föräldrar så att föräldrautbildningarna blev större och större. Men så kom vi till en gräns där vi kände att kvalitén blev lidande. Så vi bestämde att här finns ett maxantal. Och sen så kände vi då att, nej det kan inte vara såpass blandade grupper. Och då, eftersom vi behöver mer homogena grupper för att det ska bli bra, så har vi då fått frångå vårdgarantin på 90 dagar. Så det är så att ibland väntar dom ännu längre än 90 dagar för att få sin insats.” - Informant 1

Vid varje utbildningstillfälle medverkar föräldrar som har behov av tolk. Detta möjliggörs genom att tolkar sitter i ett rum med glasfönster i anslutning till föreläsningssalen, där de hör genom hörlurar vad föreläsarna säger och talar in i en mikrofon på det språk som föräldrarna är i behov av. Tolkrummet rymmer två tolkar där de turas om att översätta, och föräldrarna hör genom hörlurar vad tolkarna säger. Föräldrar som har behov av tolk kan få vänta ännu längre på att få plats på utbildningen än de föräldrar som inte behöver tolk, då tolken kanske inte översätter till just deras språk den specifika dagen. Det är också så att i vissa språk är flera ord längre än de svenska orden, vilket innebär att tolkarna ibland inte hinner översätta all information. Informant 1 förklarar flera av de problem som finns med tolkfunktionen idag. Vid observationen visades också problem med tolkutrustningen. När en förälder hade en fråga, var denne tvungen att säga frågan i en mikrofon så att tolkarna kunde höra och översätta. Detta skapade problem då det uppstod en diskussion och föreläsarna inte hann gå runt med mikrofonen innan en annan förälder började säga något. Föräldrarna fick ofta upprepa sina frågor i mikrofonen, eller så upprepade föreläsarna vad föräldrarna sagt. Vissa föräldrar uttryckte även att de tyckte det kändes konstigt att tala in i en mikrofon. Det tog också några minuter i början av utbildningen att få igång utrustningen då tekniken strulade. I enkätundersökningen var det ingen som använt tolk som svarade, men en förälder svarade att de som använde tolk har problem med tekniken.

“Tolkcentralen behöver uppemot fyra veckor innan och veta att det ska vara heldagar eftersom vi behöver ha två tolkar heldagar som ska växla, och det är svårt för dem att boka in så långa tolkningar med två tolkar samtidigt. Så de har behövt mer och mer framförhållning med tolkbokningar, och då är det inte heller så att om vi får ett återbud veckan innan, ja men då kan inte tolkcentralen hosta upp två tolkar, alltså går det ändå

inte. Så de som behöver tolk får kanske vänta ännu längre. Och så ska de vänta till sin rätta åldersgrupp och så får dom vänta på sitt språk.” - Informant 1

Flera av våra informanter uttryckte att det ibland är svårt för föräldrar att komma på utbildningen utav flera anledningar. Ofta har de andra barn som de behöver ta hand om, de har viktiga saker att göra på jobbet, eller har problem med att få ersättning för ledighet från försäkringskassan. Av de föräldrar som deltog på utbildningen och svarade på enkätundersökningen var det endast en som svarade att det var svårt att vara borta från jobb så mycket och föreslog att utbildningen skulle ske på kvälls- eller helgtid.

“En del har haft svårigheter med försäkringskassan för att båda föräldrarna kommer på en utbildning, och så intygar vi att båda föräldrarna behöver gå, och då har försäkringskassan nu några gånger sagt att ‘nej men det räcker inte med våra intyg utan det måste vara en läkare som skriver ett intyg på att de verkligen måste båda två ha samma information’. [...] Man har saker på jobbet man kanske har svårt att låta bli att gå på, kanske nån utbildning. Sen kan det krocka med andra läkarbesök och så. Men relativt ofta blir de sjuka, barnen blir sjuka och de måste vabba, eller de själva blir sjuka och då är det inte mycket att göra än att ställa in. Och då tar det ju några veckor innan de kan få en ny tid.” - Informant 1

Informant 6 deltog vid utbildningen relativt nyligen och när vi frågar om den minns vad som sades eller gjordes under utbildningen svarar den att den inte kommer ihåg speciellt mycket, trots att det var så nyligen informanten gick. Informanten menar att det hade varit väldigt bra att kunna ta del av informationen nu i efterhand, även om den inte kände så vid utbildningstillfället. Tretton av sexton föräldrar som deltog vid enkätundersökningen svarade att de tyckte det räckte att höra informationen en gång.

“Jag ska erkänna att jag faktiskt redan har glömt en hel del, men det tror jag är för att jag faktiskt hade läst mycket på Internet innan. Och även lånat böcker och sånt. Jag är en sån som vill veta jättemycket.” - Informant 6

“Man glömmen ju jättefort, dels kanske jag har glömt för att jag visste det innan och liksom påmindes. Men hör man det för första gången då kanske man behöver det en gång till för att det ska sätta sig.” - Informant 6

4.3 FÖRDELAR OCH NACKDELAR MED EN WEBBASERAD UTBILDNING

Här presenteras det material som rör åsikter kring att ersätta vissa delar med en webbaserad utbildning, uppdelat i fördelar och nackdelar.

En viktig och övergripande åsikt från ett flertal av informanterna är att en webbutbildning inte får bli det enda sättet att få informationen på. Informanterna tror att en webbutbildning skulle underlätta mycket, men att vissa personer ändå måste få möjligheten att komma till en föreläsningssal.

“Dels så tänker jag att en sån här utbildning är bra, det vill jag säga. För jag tror det att det är ett komplement, men det får inte vara så att detta är det enda alternativet. För det finns ju också dem som inte kan vara fysiskt på plats, att det är besvärligt med barnvakt eller vad som helst. Och det finns andra som lär sig lättare genom att faktiskt kunna ta det i småportioner, man orkar kanske bara koncentrerat i fem-tio minuter, och sen kan man sätta på paus och göra något annat, och sen kan du fokusera.” - Informant 5

Fördelar

Alla informanter uttryckte vid intervjuerna att de tror att utbildningens kunskapsöverföringsdel kan ersättas med en webbutbildning. Många menar på att det är viktigt att alla föräldrar får en gemensam basnivå eller kunskapsgrund innan de får mer individuell hjälp av teamen. Habiliteringen ska egentligen ge vård på en mer specialiserad nivå och inte till så stor del förmedla baskunskap. Med hjälp av en webbutbildning kan mindre resurser läggas på dessa basutbildningar och mer resurser inrikta sig ännu mer mot specialiserad och individuell vård.

“Är det som idag så är det så att sjukvårdens resurser i princip sjunker ju och antalet som behöver vård blir bara fler. Och då måste vi hitta nya sätt att förmedla det vi gör, så vi gör rätt saker, i rätt tid, till rätt person, så kostnadseffektivt som möjligt, så att vi kan ge en så bra vård som möjligt. [...] Vi ska ju vara specialiserad vård och då ska vi bara vara specialiserade och inte egentligen ge baskunskaper eller vad jag ska säga. Så att jag tror att hur vi ska räcka till och ge bra vård så måste vi hitta andra hjälpmedel.” - Informant 1

Då skulle vi ju hinna träffa mer patienter individuellt, som det är nu så är det ju väntelistor och man hinner liksom inte riktigt inom vårdgarantitid med allt, så att då skulle man ju kunna lägga mer tid på det.” - Informant 2

En fördel som flera informanter påtalat med att delar av utbildningen ges via Internet, är att föräldrarna skulle kunna välja att hoppa över stycken som de känner är irrelevanta för just dem.

De skulle kunna välja själva vilka delar de vill ta del av och välja bort den information som inte rör dem.

“Man kan verkligen koncentrera sig på det man själv har nytta av. Sen kan man fördjupa sig om man vill. [...] Även om man har samma diagnos så är det ju så himla olika. Så att fördelen är ju här då att då behöver jag kanske inte sitta och lyssna 30 minuter om någonting som inte alls gäller oss. Vår son har aldrig haft problem med maten. Då kan jag hoppa över det.” - Informant 6

Utifrån enkäterna har fjorton av sexton föräldrar upplevt intresse från släkt och/eller vänner till familjen att de också skulle vilja ta del av utbildningen om barnets diagnos. Under observationen framkom det av flera deltagande föräldrar att de har syskon eller andra bekanta som hade behövt ta del av informationen. Även vissa av barnens lärare skulle behöva mer information om deras barns diagnos. De flesta av informanterna nämnde också detta vid intervjuerna och menar att om utbildningen ges via Internet kan alla ta del av den så som vänner, släkt eller grannar.

“Då kan man ju också göra det [webbutbildningen] tillsammans med någon annan som inte har med saken att göra, höll jag på att säga. På våra föräldrautbildningar får ju bara föräldrarna komma på i princip, och då skulle man ju kunna sitta med en granne, om man behöver stöd eller vad vet jag. Och då skulle fler få tillgång till det samtidigt.” - Informant 1

“Apropå det jag sa nu också med skolan att det är ju ofta det som föräldrar efterfrågar att ‘åh har ni inget sånt här till skolan, eller liksom kan inte ni åka ut och ge dem information?’ Och då skulle man i alla fall kunna ha någonting att de kan också gå in och läsa det här.” - Informant 4

Dessutom skulle tillgängligheten bli bättre för de föräldrar som utbildningen är riktad till. Föräldrarna skulle inte längre vara beroende av tid och plats och skulle kunna genomföra utbildningen den tid det passar dem, på det ställe som passar dem. De skulle slippa ta ledigt från jobbet och slipper på så vis inkomstbortfall.

“De behöver ju inte ta ledigt från jobbet, de kan göra när det passar dom eller det är lugnt hemma eller man kan ta ledigt från jobbet om man skulle vilja det.” - Informant 3

Samtliga informanter menar också att de föräldrar som har det jobbigt känslomässigt och inte kan ta sig till den fysiska utbildningen, kan istället börja med att ta till sig informationen i hemmiljö.

“Men också andra som inte mår bra, som inte fixar att gå på föräldrautbildningen nu, då kan de få det den vägen [via Internet].” - Informant 2

“Jag tror ändå att det här är ett sätt att nå även dom som tycker det är jobbigt att komma hit.” - Informant 1

Om utbildningen finns tillgänglig på Internet är det upp till föräldrarna att gå utbildningen, och de kan inte skylla på Habiliteringen att de inte får hjälp. Dessutom slipper Habiliteringen problemen med återbud eller väldigt stora grupper.

“Den stora fördelen med att ha utbildningen på webben är att vi skulle inte hamna i mängden med folk som lämnar återbud i sista stund så att vi många gånger står med 20 tomma stolar och inte kan fylla på. Och andra gånger så har vi en överfull lokal. Men då skulle folk kunna göra det och när man har gjort det då kanske de själva kan boka in sig. Då skulle det inte heller kunna vara så att de säger att habiliteringen gör ingenting. Nä, för du hade faktiskt ett eget ansvar att göra detta för att få det.” - Informant 1

Flera av informanterna är övertygade om att en webb utbildning skulle vara bra på grund av all den oriktiga eller svåråtkomliga information som finns på Internet idag. Informanterna menar att många föräldrar redan använder Internet för att leta information om barnets diagnos, och därför är folk vana vid att använda Internet. Det står dock många osanningar på Internet och i media vilket gör att föräldrar flera gånger får felaktig information.

“Samtidigt upplever jag att så många föräldrar är så kunskapsökande, men det är så svårt att hitta på webben och där finns allt, och de kan inte sortera i vad som är evident utan vi får jättemycket frågor i kring “ja nu stod det såhär att om man tar bort all mjölk, ja då försvinner autismen.” Och det florerar massor av olika saker och idag så finns det inte evidens för att om man rensar bort mjölk från kosten så skulle det ta bort de autistiska problemen. Och då kan vi på nåt sätt förmedla det.” - Informant 1

Nackdelar

Under intervjuerna har en del risker och nackdelar med att ersätta delar av utbildningen till en webb utbildning diskuterats. Informant 1 är bland annat orolig över om föräldrarna kommer ta ansvar och faktiskt utföra utbildningen. Dessutom kan vissa ogilla att använda sig utav webben eller ha svårt att ta sig tiden att göra utbildningen hemma på sin fritid.

“Det är att föräldrar inte tar sig tiden att göra utbildningen. För att om man kommer hit en hel dag, ja då sitter man på ändan och så lyssnar man oavsett om man vill eller inte på

något sätt. Men om man har det egna ansvaret då att faktiskt sätta sig och göra det så är ju faktiskt risken att man låter bli.” - Informant 1

“Den enda risken är att det finns människor som inte tycker att webben är så himla bra ställe. Man tycker att det är jobbigt att titta på en webbföreläsning för det är inte samma sak som att titta på en föreläsning in real life. Sen krävs det en viss självdisciplin också.” - Informant 5

En av enkättagarna och flera informanter är inne på ett gemensamt spår gällande riskerna att förlora den dialog som finns vid den fysiska utbildningen om den skulle ersättas med en webb utbildning. I enkätundersökningen svarade elva av sexton att de föredrar att komma och ta del av utbildningen i en föreläsningssal än via Internet, och fem av dessa skrev att de tycker att det är viktigt att träffa andra föräldrar i liknande situation och diskutera i grupp.

“Det är svårt att få till den dialog som är nödvändig över nätet.” - Enkät

“När vi föreläser så händer det helt andra saker när man har en grupp där, de ställer frågor och man kommer in på helt andra spår. Det händer ganska ofta att jag inte hinner allt, det kanske är så att jag hinner väldigt lite av det jag hade tänkt, jag får liksom svicha över flera såna här bilder, men då kan jag göra den bedömningen att det här är så viktigt och det här är så bra frågor så att vi tar dom nu. Så att det blir inte lika levande.” - Informant 2

4.4 UTFORMNING

Här presenteras det material vi fått in under datainsamlingen som berör utformning av en webb utbildning för habiliteringen. Materialet är uppdelat utefter de huvudkategorier som presenterats i teorin avsnitt 2.2.1 samt 2.2.2, vilka är text, bild, interaktion, ljud, video, inbyggda program, online-mjukvara, data samt struktur.

Flera av informanterna påtalar att många föräldrar själva har problem med egna diagnoser, exempelvis är autism är ärftligt. Därför menar många informanter att det är viktigt att informationen är väldigt lättnavigerad och enkel att förstå så att föräldrarna klarar av att ta till sig informationen.

“Lättillgänglig då, väldigt tydlig. För många föräldrar har ju också bekymmer på ett eller annat sätt. Många har själva en diagnos inom autismspektrat eller dyslexi, svårigheter att läsa. Och framförallt så är ju väldigt många föräldrar totalt slutkörda och är nära utmattningssyndrom, vilket gör att man kanske inte heller klarar av att ta in jättemycket information därför man är så helt överstimulerad av allt och man har sån besvärlig

livssituation. Inte alla men en del, ganska många. [...] Och därför tror jag det är viktigt att det är enkelt och lätt att förstå hur man ska navigera, vad det handlar om, men att man ändå kan fördjupa sig för den som vill göra det.” - Informant 5

“Det är också så att det är ärflighet i autism och asberger så många av föräldrarna har egna svårigheter. Och det kan ju göra att de inte heller förstår om det är för mycket, vad ska jag säga, omskrivningar eller symbolspråk, eller om det används ord som kanske och lagom och så. Och då blir det svårigheter för föräldrarna själva att ta till sig det.” - Informant 1

Flertalet av informanterna anser att det bästa sättet att utforma webbutbildningen är att blanda olika medier. De menar att en kombination av bild, text, ljud och så vidare lägger grund för bästa möjliga inlärning.

“Jag tänker att det ska vara mycket fakta naturligtvis, men jag tänker att det ska vara blandat med filmsnuttar, föreläsningssnuttar, animeringar. Det kan ju vara på lite olika nivåer.” - Informant 5

Text

En aspekt som uttryckts under intervjuerna är vikten av att inte ha för långa textstycken och att texten ska vara lättläst.

“Men sen har vi också tänkt att man kanske skulle kunna göra den här webbutbildningen på lättläst svenska så att den är lite mer förenklad för dem de föräldrar som har egna svårigheter.” - Informant 1

“Alltså att försöka göra det så lätt, väldigt lättläst också tror jag är viktigt, så formatet blir tydligt. För det finns ju ganska mycket information.” - Informant 4

Bild

Vissa symboler kan ge olika budskap i olika länder, dessutom har personer med autism eller andra svårigheter svårt att förstå innebörden av metaforer och symboler. Det är som tidigare nämnt vanligt att föräldrar till barn med autism eller Aspergers syndrom själva har svårigheter och därför menar Informant 1 på att man ska vara försiktig vid användandet av symboler. Flera informanter föreslår animationer i presentationen som ett bra verktyg.

“Om man använder bilder och symboler så måste man vara medveten att det inte blir såna misstag som att man inte använder ugglor för att symbolisera klok, för att i Somalia betyder det döden. Symboler är inte likadana i hela världen.” - Informant 1

Interaktion

En informant anser att test eller kunskapskontroller kunde vara bra att ha med i webbutbildningen, dock har de flesta andra uttryckt att det inte passar denna typ av utbildning.

“Att det kan vara lite såhär test med frågor eller någonting. Ja men ‘har du förstått det här?’ eller att man ska klara en viss nivå. Och sånt är ju väldigt bra, lite kunskapskontroll. Det skulle man nästan önska att man hade på de utbildningar man har just nu också.” -

Informant 4

En informant föreslår att webbutbildningen dessutom ska innehålla en utvärdering som deltagarna får fylla i efter att de utfört webbutbildningen. Detta för att kunna förbättra och utveckla webbutbildningen utefter användarnas åsikter.

“Det jag tänker är att man kanske har någon typ av utvärdering av det. Alltså en utvärdering för den som precis har gått, att ‘vad tyckte jag?’, så att man kan göra förbättringar eller ta bort något som känns stötande, för så kan det ju också vara.” -

Informant 5

Ljud

Informant 1 pratar om att denne tänker sig en presentation med en film med en berättarröst som går att översätta till olika språk. Dessutom är det viktigt för de som är synskadade att kunna få texten uppläst.

“Det kan vara någon slags väldigt tilltalande film med bilder, och en berättarröst. För på så sätt skulle den här berättarrösten kunna berätta på arabiska till exempel eller lättläst svenska. Så att den kunde anpassas utan att man behöver ändra själva filmen så att säga.”

- Informant 1

“Och att om man är synskadad att man kan få texten uppläst till exempel och såna saker också.” - Informant 5

Video

En informant diskuterar möjligheten med att visa upp olika verktyg som arbetsterapeuter ger ut till vissa barn med hjälp av video i webbutbildningen, för att demonstrera hur de fungerar.

“Det blir lite annorlunda att se en arbetsterapeut som visar material och liksom står och förklarar så. [...] Det kan ju ändå vara föreläsningar där personen liksom visar på filmsnuttar.” - Informant 4

Under ett antal intervjuer framkom det även att det är viktigt att inte ha med någon ur personalen i video eller ljud. Det är även viktigt att ha något komplement till videon så som berättarröster eller texter.

“Så har jag ju tänkt så att ingen av oss i personalen skulle synas för om någon av oss slutar kan vi egentligen inte använda den filmen då. Utan då är det någon neutral berättarröst hela tiden.” - Informant 1

“Jag föreställer mig det kan vara som typ animerade filmer eller exempelfilmer, det kan ju vara med människor absolut men där en berättarröst eller bilder och text förklarar vad det är.” - Informant 1

Inbyggda program

Vid flera tillfällen under intervjuerna har informanterna beskrivit att en risk med att ersätta delar av utbildningen till en webbaserad, är att möjligheten att ställa frågor försvinner. Det gör att utbildningen mister möjligheten till att anpassas utefter deltagarnas önskemål och att föräldrar kanske glömmer av vissa frågor de hade. En eventuell lösning på detta som flera av våra informanter föreslår är att utbildningen kan ha någon form av frågefunktion.

“Dels så tänker jag att om det hade varit möjligt att det gick att posta en fråga som till exempel uppdaterades en gång i veckan så kan man gå in på den sidan och se vad har folk frågat och så blir det ett svar. Eller någon chatt, vad vet jag. Men också att i utbildningen vara som en påminnelse hela tiden, nu under tiden du gör det här, skriv ner dina frågor och ta med dig dom till föräldragruppdiskussionen. Så att man har med sig dem dit ändå. Och eventuellt att man kanske kunde maila in sina frågor till gruppledaren, problemet med det är att vi får ju inte maila patientuppgifter efter att de har mailat de till oss, och då vet jag inte riktigt hur man skulle göra det praktiskt för att utbildningen.” - Informant 1

Informant 5 och 6 diskuterar en annan form av frågefunktion där användaren loggar in och mailar en fråga till kursledaren. På så vis slipper föräldrarna att själva skriva ner och ta med sig sina frågor till gruppdiskussionen, utan kursledaren får alla frågor som uppstått samlat och kan ta upp dem vid nästa träff.

“Och där tänker jag också på att ställa frågor, så sitter man och läser och så ska man skriva upp sin fråga och sen ska man få med sig den. Om man kan till exempel logga in då och skicka frågan direkt till kursledaren så vet man att nästa gång jag kommer så finns den och så tar de upp den. [...] Det är ju att kunna få iväg dem [frågorna] med en gång

som jag ser som en fördel, för som sagt, vilket block skrev jag det i..? Så ska man iväg då på morgonen med barnen först och då är man ju glad om man över huvudtaget kommer fram känns det som.” - Informant 6

Informant 5 och 6 föreslår också en gruppfunktion eller ett forum där endast de som ska komma på ett specifikt gruppdiskussionstillfälle är med. De menar att det är av vikt att ha möjlighet att kommunicera både före och efter mötet med de andra föräldrarna.

“Många av de här utbildningsplattformarna har ju en gruppchatt som man kan gå in på olika sätt.” - Informant 5

“Just för grupperna då så måste man ha nåt slags inlogg så att man vet att det är den här septembergruppen.” - Informant 5

Online-Mjukvara

Vi fann ingen information angående online-mjukvara från vår datainsamling.

Data

En idé som några av informanterna talar om är att det ska gå att hitta mer information om vissa ämnen genom att klicka sig vidare genom länkar.

“Det jag tänker är väl att det skulle vara ganska lätt att välja hur mycket information man vill ha. Att man får lite information på en viss nivå, men att det går också att läsa mer eller ‘jag är mer intresserad av det här området’ ja då finns det kanske en länk dit.” - Informant 4

“Det kan ju vara på lite olika nivåer. Där man kan ta till sig ganska generell och kortfattad kunskap och sen kan man grotta ner sig litegrann och komma till lite olika information om man vill veta mer om det. Och även det här att om man har en textmassa som inte är så lång

det kan den inte vara på nätet då, att det finns länkar då om man vill veta mer. [...] Att man kan liksom länka vidare tror jag är viktigt.” - Informant 5

Struktur

En möjlighet med att ersätta delar av utbildningen med en webbaserad är att det går att utforma utbildningen på oändligt många sätt. En tanke från ett flertal av våra informanter är att webbutbildningen kan möjliggöra för mer riktad information och att föräldrar ska kunna välja vilka stycken de vill ta del av.

“Jag tänker att om man liksom kunde kryssa i vad man har, hur gammal ens barn är, kanske vilken diagnos, om man har en tilläggsdiagnos, då kanske det finns valbart ADHD eller utvecklingsstörning. Och då kanske den här webbutbildningen kunde välja ut de rätta delarna. Och sen så kanske det kunde vara så att jag kan välja bort, vi har inga sömnproblem eller så. För då kanske man inte behöver ta den biten, då kan man hoppa över den. Vi har inga matproblem, då kan man hoppa över den. Jag vet inte men, jag tänker mig att man liksom ska kunna få ett mer skraddarsytt program.” - Informant 1

“Kanske kan man fylla i ‘mitt barn är 9 år’, ‘har denna diagnosen’, ‘har dessutom problem med exempelvis’ eller några specifika saker som finns. ‘Mat, sömn, kontroll, impuls kontroll’. ‘Är duktig på...’. Man får ju inte glömma det som är positivt.” - Informant 5

Många informanter belyser vikten av att kunna stoppa, spela upp, spola och hoppa i stycken. De menar att det ofta kommer saker emellan och att föräldrar inte ska vara tvungna att genomföra hela utbildningen i ett svep.

“Man kanske måste kunna bryta den och sen kunna gå in igen och sådär. Har man småbarn och det händer saker och man behöver liksom kunna bryta och göra något annat just då och inte behöva sätta sig och köra den från början.” - Informant 3

En annan idé som diskuteras är att det ska gå att stänga ner utbildningen och även stänga av datorn, för att kunna gå in igen och starta utbildningen precis där man slutade. Användarna kan på så vis alltid ha koll på vad de har sett och inte, så att de inte behöver upprepa vissa avsnitt. Det kan ibland vara svårt att komma ihåg exakt vad man har sett, menar några informanter.

“Det skulle ju vara fantastiskt bra om man kunde, genom cookies eller något, att de här delarna har jag kollat på. Just för att underlätta så mycket som möjligt, så att man inte går in och ‘vänta nu, det här har jag sätt’. För även om det är lättnavigerat är ju tanken att man ska kunna göra eller sitta vid olika tillfällen och då vill man kanske bara direkt vidare på det man inte har sätt.” - Informant 6

De föreslår även att den informationen som är viktigast att ta till sig inför diskussionsdagen på Habiliteringen ska vara extra markerad, men att det sedan finns en del plusinformation som går att fördjupa sig i.

“När man ska gå den här föräldrautbildningen så är det ju så att man bör ha läst det här

och det här och det här. Sen kan det ju finnas ytterligare mängd olika information för den som vill fördjupa sig eller kanske har någon sidoinformation för man vill ha mer.” - Informant 6

Annat

Vi frågade vid intervjuerna om det är viktigt att få någon form av bekräftelse på att föräldrarna genomfört webbutbildningen. En informant tycker att detta var en bra idé, men de andra menar att utbildningen ju är frivillig att genomföra och att det därför är upp till var och en att genomföra den. Dock påtalar en informant att det kan vara bra att påminna föräldrarna om att genomföra utbildningen, men att habiliteringen inte behöver ett intyg på att det faktiskt är gjort.

“Det tror jag skulle vara jättebra. Det tror jag skulle vara jätteviktigt faktiskt. Det vet jag ju mer nu utifrån hur jag jobbar nu i mottagningsteamet. Vi har ju väldigt många som är nya och de går föräldrarutbildning och sen så ska vi följa upp efteråt och då är det jättebra, har de gått, har de inte gått? Och så man kan ligga på också, ‘men varför blev det så att ni inte gick? Passade inte den här typen av utbildning?’.” - Informant 4

“Det kan ju vara så att föräldrarna får en kallelse med sin webbutbildning och det finns en deadline, de här sakerna behöver du kunna för att kunna tillgodogöra i den här gruppen. Och då kanske vi behöver smspåminnelser eller att vi ringer och frågar, hur har det gått, har du haft några svårigheter, har du kunnat öppna länkarna.” - Informant 1

5. ANALYS AV RESULTAT

Nedan analyseras och diskuteras det empiriska resultatet tillsammans med den teoretiska bakgrunden för att avgöra om det är till fördel för habiliteringen att ersätta delar av dagens utbildning med en webb utbildning samt vad som är viktigt att tänka på vid utformningen. Vi börjar med att diskutera för- och nackdelar med utbildningen som den ser ut idag. Vidare diskuterar vi hur fördelarna med en webb utbildning kan eliminera de nackdelar som idag finns med utbildningen. Slutligen diskuterar vi vad som är viktigt att ta hänsyn till och rikta sig efter vid utvecklingen av en eventuell webb utbildning för habiliteringen.

5.1 FÖRDELAR OCH NACKDELAR MED DAGENS UTBILDNING

Den största fördelen informanterna uttryckt med utbildningen idag är att den ger föräldrarna en baskunskap om barnets diagnos. I enkäten var det mycket varierande åsikter hos föräldrarna där vissa påtalade att utbildningen tillförde mycket bra information medan andra tyckte att informationen var för grundläggande, inte tillförde något nytt och önskade mer information om vissa saker. Detta påpekades även under intervjuerna då många informanter upplever att det är väldigt generell information som sägs och att det är svårt att anpassa varje utbildningstillfälle, eftersom föräldrarna som deltar har barn i varierande åldrar med olika diagnoser och svårigheter. Det är dessutom svårt att anpassa innehållet då föräldrarnas tidigare kunskaper varierar mycket, vissa saknar kunskap om barnets diagnos medan andra kan vara mycket kunniga.

Majoriteten av enkätsvaren pekar på att föräldrarna inte känner att de behöver ta del av informationen mer än en gång, men efter en intervju med en förälder som nyligen gått utbildningen menar denne att den kände samma sak på plats, men redan efter några månader har denne glömt bort det mesta som sades. Därför utgår vi från att föräldrarna kan behöva höra informationen igen då det är lätt att glömma.

En annan fördel som uttryckts är föräldrarnas möjlighet till att träffa andra föräldrar, vilket kan vara givande och läkande. Föräldrarna får möjlighet diskutera och hjälpa varandra, men det kan även skapa oro hos vissa. När det dessutom blir för stora grupper under ett utbildningstillfälle kan det bli svårt att diskutera i grupp.

Att ha tolkar på plats i utbildningssalen är positivt för de föräldrar som har svårt att ta till sig informationen på svenska. Dock fungerar inte tolkfunktionen speciellt bra då det ofta är problem med att behöva skicka en mikrofon fram och tillbaka i salen och tolkarna blir själv trötta av att översätta i hela dagar. Detta var de tydligaste problemen som observerades under observationen, vilka också har diskuterats vid intervjuerna. Flera av informanterna har också påpekat ett ofta uppstår tekniska problem med tolkfunktionen, vilket bland annat leder till förseningar.

De flesta föräldrar tyckte inte, baserat på enkätundersökningen, att det var svårt att ta sig till utbildningen. Detta är dock något som de flesta informanter påtalar som en återkommande svårighet. De har upplevt att föräldrar kan ha svårt att ta ledigt från jobbet eller med barnpassning, och även problem med försäkringskassan och inkomstbortfall.

Fem av sexton deltagare fick vänta över tre månader att få komma på utbildningen, vilket överstiger gränsen för lagen om vårdgaranti som ligger på 90 dagar. Enligt informanterna är detta en relativt vanlig företeelse och ett stort problem, då tanken med utbildningen är att föräldrar ska få denna baskunskap så fort som möjligt efter att barnet diagnostiserats.

Utbildningen idag har många förbättringsmöjligheter och de fördelar som finns är relativt få i jämförelse med de nackdelar som identifierats. De flesta föräldrarna verkar dock i allmänhet nöjda med utbildningen, även om de också pekar ut vissa brister. De som arbetar med utbildningen ser större problem som de önskar kunna lösas, där stora grupper och för dåligt anpassade föreläsningar är de mest centrala.

5.2 FÖRDELAR OCH NACKDELAR MED EN WEBBASERAD UTBILDNING

Alla informanter ansåg att föräldrautbildningens kunskapsöverföringsdel som består av föreläsningar går att ersättas med en webbaserad utbildning. Tre av informanterna uttryckte dock att en webbutbildning inte får bli den enda informationskanalen, utan de föräldrar som inte kan eller vill ta del av informationen via Internet måste ges möjligheten att få komma till en utbildningssal för att få informationen. De flesta föräldrar, baserat på enkätundersökningen, uttryckte dessutom att de föredrar att komma till en föreläsningssal istället för att göra utbildningen via Internet.

Det finns flera fördelar med att ersätta föreläsningarna med en webbutbildning, som kan väga upp de nackdelar som finns med dagens utbildningar. En webbutbildning skulle exempelvis kunna reducera de problem som flera informanter uttryckt angående den varierande kunskapsnivån hos föräldrarna. Som det ser ut nu skapar detta svårigheter vid utbildningarna då föreläsarna får svårt att anpassa informationen så den passar alla. Enligt enkätundersökningen anser flertalet föräldrar att nivån på informationen kunde vara lite högre, samt att vissa specifika delar inte tillförde något nytt. Med hjälp av en webbaserad utbildning skulle det kunna gå att presentera information på olika nivåer så att föräldrarna får välja hur mycket, samt vilken information de vill ta del av.

Ett annat stort problem är att grupperna ofta är väldigt stora och blandade vad gäller barnets ålder och svårigheter, vilket i sin tur leder till sämre diskussionsmöjligheter. Om vissa delar av utbildningen skulle ges via Internet, skulle det öppna upp för mer tid till gruppdiskussioner vilket i sin tur skulle leda till att grupperna kan vara mindre. Detta skulle också lösa problemet som finns idag med att flertalet föräldrar inte får någon insats inom vårdgarantin på 90 dagar. De skulle istället kunna få basutbildningen så fort barnet fått sin diagnos och få möjlighet att komma till de andra delarna av utbildningen betydligt snabbare än idag.

Flera av våra informanter har påtalat att det är problematiskt för många föräldrar att delta vid utbildningen, då de har svårt att ta ledigt från jobbet eller liknande. Ett antal av informanterna diskuterade även att det ofta inkommer återbud på grund av exempelvis sjukdom. Vissa föräldrar kan också tycka att det är jobbigt känslomässigt att delta vid utbildningen och träffa andra föräldrar. Endast en av föräldrarna uttryckte i enkätundersökningen att den hade svårt att komma till utbildningen, men detta kan bero på att de som har sådana svårigheter faktiskt inte kommer. Detta är problem som skulle lösas med hjälp av en webbutbildning, då föräldrarna kan genomföra utbildningen när och var de vill. Detta påpekar även Jochems, Van Merriënboer och Koper (2004) samt Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) som en fördel med webbutbildningar, då det är flexibelt samt oberoende av tid och plats. En webbaserad utbildning skulle också möjliggöra att riktig och pålitlig information tillgängliggörs på Internet, då det enligt våra informanter ofta skrivs osann information på webben.

Samtliga informanter har även diskuterat att en webbutbildning skulle ge möjlighet till släkt och andra närstående att få information om barnets diagnos. Att utbildningen och därmed kunskapen om diagnosen endast ges till föräldrar, är ett problem som uppkom vid ett flertal tillfällen under datainsamlingen. Vid observationen diskuterade föräldrarna att både syskon, andra närstående och lärare skulle behöva ta del av informationen. Detta menade också nästan alla föräldrar vid enkätundersökningen, vilket visar på att det är ett centralt problem som behöver åtgärdas. Om webbutbildningen är öppen för alla kan både syskon och lärare ta del av informationen samt att föräldrar kan genomföra utbildningen flera gånger om.

Tolkfunktionen var också ett återkommande ämne vid datainsamlingen. Det finns idag stora problem med tolkfunktionen som beskrivits ovan, bland annat att det ofta uppstår tekniksvårigheter och att det skapas problem vid frågeställningar och diskussioner som uppkommer. Med hjälp av en webbaserad utbildning skulle dessa problem försvinna, då utbildningen skulle kunna gå att översätta till det språk användaren förstår.

En av de främsta fördelarna som uppkommit under datainsamlingen kring hur utbildningen ser ut idag, är att föräldrarna får träffas och diskutera olika frågor med varandra och föreläsarna. Detta har påtalats av samtliga informanter, vid enkätundersökningen samt var även tydligt vid observationen. Informanterna har uttryckt att de ser en risk med att förlora denna dialog ifall delar av utbildningen skulle ersättas med en teknisk lösning. Även föräldrarna vid enkätundersökningen har påtalat detta och tretton av sexton menade att de vill ta del av utbildningen i en föreläsningssal. Dock skulle denna dialog inte mistas helt, då föräldrarna ändå kommer att träffas vid de andra delarna av utbildningen.

En annan risk som informanterna diskuterat är huruvida föräldrarna faktiskt kommer att ta ansvar att utföra utbildningen om den ges via Internet. De menar att om föräldrarna kommer till habiliteringen för utbildning, då är de där hela dagen och hör vad föreläsarna säger vare sig de vill eller inte. Informanterna pratade om olika lösningar på detta problem, exempelvis föreslogs det en funktion där habiliteringen får in en bekräftelse när någon gjort utbildningen, eller att habiliteringen själva ringer upp föräldrarna och frågar om de gjort utbildningen. En annan lösning som kom upp är att det i kallelsen skulle stå att utbildningen måste vara gjord inom ett visst datum, vilket några av informanterna trodde skulle motivera föräldrarna till att göra den. Det har också diskuterats att om föräldrarna är tillräckligt intresserade, gör de utbildningen av egen vilja utan att någon behöver påminna dem. Detta problem belyser Graham, McNeil och Pettiford (2000) som menar att vid en webbutbildning ligger ansvaret främst hos deltagarna och om webbutbildningen är dåligt utformad menar Hara och Kling (2000) att de kan bli tråkiga och att intresset av att lära sig minskar. Dock förklarar Kjällander (2011) att undersökningar har visat att lära sig digitalt har en positiv effekt på inläringen och att deltagarnas engagemang, uppmärksamhet och motivation kan öka. Detta menar även Rebolj (2009) samt Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) och beskriver vidare att en digital miljö erbjuder mycket information för deltagarna och ökar koncentrationslängden.

5.3 UTFORMNING

Samtliga informanter har påtalat att de tror att en kombination av text, video, animationer, bild och ljud skapar den mest framgångsrika webbutbildningen. Denna teori går hand i hand med de åsikter som Kjällander (2011), Zhang et al. (2004), Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) samt Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) uttrycker. Nedan jämförs och diskuteras det empiriska resultatet tillsammans med den teoretiska bakgrunden inom området för en webbutbildnings uppbyggnad.

Text

Likt Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) föreslår Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) att det ska finnas ett förklarande textstycke på förstasidan av webbutbildningen om hur utbildningen är upplagd och med en kort sammanfattning. Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) menar också att det är viktigt att tänka på att texten anpassas för att bli läst på en dator genom att ha en läsbar textstorlek och att presentera texten i stycken med tydliga rubriker. I intervjuerna framgick det att informanterna anser att det är viktigt att texten är mycket lättläst, enkel att förstå och att det ska vara korta stycken som är lätta att läsa igenom. Informanterna påtalar även likt Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) och Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) att det bör undvikas att läsaren måste scrolla i texten.

Bild

Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) beskriver hur bilder kan komplettera text i en presentation för att göra den mer intressant för användaren. Detta är även något som våra informanter diskuterar - de tror att den bästa utbildningen skulle vara baserad på blandade medier såsom bild, text och video. Både Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) samt Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) menar också att färger är av stor betydelse för en presentation. De bör användas med försiktighet och presentationen ska helst bestå av endast tre färger och då gärna färger som representerar företaget presentationen görs för. Habiliteringen i Västra Götalandsregionen har en logga som består av färgerna blå, vit och grön, därför kan det skapa en trygghetskänsla att använda dessa färger även i webbutbildningen för Habiliteringen Lundbystrand, se figur 3.

En viktig synpunkt en av informanterna diskuterade är användandet av symboler i webbutbildningen. Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) menar användandet av metaforer och symboler kan vara effektivt för att förklara något, men att det kan vara dyrt att framställa välfungerande symboler. Habiliteringens målgrupp består av människor från olika kulturer och bakgrunder och som är vana vid att använda symboler och metaforer på olika sätt. Gemensamt för användarna, som alltså är föräldrar till barn med autism eller Aspergers syndrom, är att de ofta själva har svårigheter som exempelvis koncentrationssvårigheter eller ADHD och att de kan ha svårt att förstå betydelsen av symboler.

Figur 3. Västra Götalandsregionen, Habilitering & Hälsa's logga.

Interaktion

Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) förklarar att Internet möjliggör för deltagarna att interagera med utbildningen om den är webbaserad. Det går att länka till annan information, använda sig av externa funktioner och program, fylla i olika typer av formulär eller uppgifter och så vidare. De funktioner och program som informanterna önskade att föräldrarna ska kunna interagera med i webbutbildningen är främst kunskapskontroller, i form av olika test, och utvärderingar. Utvärderingarna skulle vara till för att få deltagarnas åsikter så att webbutbildningen kan förbättras. Med hjälp av ett formulär i webbutbildningen skulle deltagarna kunna fylla i uppgifter och åsikter och skicka in.

Uppfattningen om kunskapskontroller i webbutbildningen har varit blandade hos informanterna, då de flesta menade att utbildningen är frivillig att genomföra och att testfunktioner inte ska behövas. Dock menade de som var för att implementera tester i webbutbildningen, att funktionen i så fall skulle vara för att föräldrarna kan testa sig själva och på så vis lära sig genom det. Interaktion på detta sätt menar Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) kan öka lärandeprocessen. En av Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) föreslagna komponenter är dessutom en bedömningsfunktion, vilket innebär att deltagarna under utbildningen ska ha möjlighet att göra olika test och få bedömning eller feedback på det de gjort. Dock menar de också att uppbyggnaden av en sådan funktion kan variera mycket beroende på vilken typ av utbildning den görs för. Det var fler informanter som var emot idén med en bedömningsfunktion, än som var för, vilket tyder på att en sådan funktion troligen är överflödigt i en webbutbildning för habiliteringen.

Ljud

Under intervjuerna framkom det att många tyckte att webbutbildningen ska ha en berättarröst som förklarar och berättar om innehållet. Det är flera föräldrar som talar olika språk som går utbildningen och detta har tidigare lösts med hjälp av tolkar. Informanterna önskade att det i webbutbildningen ska gå att välja språk och att berättarrösten sedan talar på det språk som valts. Det finns också flera personer med exempelvis dyslexi, synskador eller andra svårigheter med att läsa texter vilket gör det viktigt för en berättarröst att vara tillgänglig. Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) belyser också vikten av ljud, då röster och ljud är det primära medlet som används vid traditionella utbildningar och personer är vana vid detta sätt att ta till sig information. Ett antal informanter har påpekat vikten av att inte ha en anställd som gör berättarrösten då det blir problem att använda ljudfilen om den anställde slutar, utan önskar istället hyra in en skådespelare eller liknande som kan spela in berättarrösten. Detta stödjer även Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) som menar att den bästa berättarrösten är ofta någon som är van vid att prata på detta sätt, exempelvis en lärare som är vanligtvis pratar vid traditionella utbildningar.

Video

Som Hrastinski (2009) och Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) beskriver är video ytterligare ett media som med fördel kan implementeras i en webbutbildning. Informanterna diskuterade detta förslag mycket vid intervjuerna och ser video som en av de huvudsakliga teknikerna för att presentera information. De föreslog att tekniken kan användas för att exempelvis visa hur vissa verktyg fungerar som föräldrarna och barnen kan använda för att utvecklas. De påtalade dock att text och berättarröster bör förklara vad som visas på videon, så att det ska gå att ta till sig informationen dels via rörlig bild, ljud och genom att läsa. Att kombinera de olika teknikerna möjliggör att alla personer oavsett eventuella svårigheter eller funktionsnedsättningar kan ta del av informationen.

Inbyggda program

Samtliga informanter uttryckte att de är oroliga för att mista den interaktion mellan föräldrarna och föreläsarna som sker i en föreläsningssal, om utbildningen skulle ges via Internet. De har föreslagit olika typer av frågefunktioner för att lösa detta problem. Som Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) beskriver kan det vara dyrt att skraddarsy denna typ av inbyggda program, men i detta fall är det en såpass viktig funktion att det troligtvis är nödvändigt. Jolliffe, Ritter och Stevens (2001) menar att en komponent som kan ingå i en webbaserad utbildning är en instruktions- eller hjälpfunktion. Det kan vara exempelvis en "FAQ"-sida (Frequently Asked Questions), vilket även en av informanterna påtalade som ett förslag vid intervjun.

Som Hrastinski (2009) presenterar kan någon form av social mjukvara ingå i utbildningen för att möjliggöra kommunikation mellan användare och kursledare. Flera informanter har föreslagit att det ska gå att maila frågor till kursledaren, som denne sedan kan ta med till gruppdiskussionen för vidare diskussion. Andra förslag är någon form av diskussionsforum, antingen där användaren är inloggad eller där den är anonym.

Online-Mjukvara

Vi har inget från vårt empiriska resultat som stödjer att online-mjukvara kan behövas i denna webbutbildning och utgår därför från att det är så.

Data

Flera informanter påtalade att de önskar länkar till mer information eller andra hemsidor i webbutbildningen. Detta för att först erbjuda kortfattad och enkel information så att alla användare känner att de kan ta till sig kunskap, för att sedan visa användaren till mer fördjupad information att ta del av om så önskas. Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) menar att genom att erbjuda länkar på detta vis går det att underlätta för deltagarna när de söker efter mer information.

Informanter har även påpekat att det finns mycket osann information ute på Internet idag och på detta sätt visas deltagarna till rätt information med en gång.

Struktur

Enligt Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) är det viktigt att det är enkelt att navigera sig i webbutbildningen och veta vad man förväntas klicka på, för att användarna ska kunna genomföra presentationen utan svårigheter. Detta har påpekats av många informanter som menar att det måste vara enkelt att utföra utbildningen och lätt att ta till sig den information som ges. För att underlätta vid navigationen tycker Sinclair, Sinclair och Lansing (2002) att det är den linjära presentationen, se figur 2 i avsnitt 2.2.2, som bör följas. Det innebär att webbutbildningen har en förstasida varifrån det endast finns ett håll att gå - framåt. När användaren väl klickat sig framåt går det att välja att gå bakåt eller framåt igen, men det är endast dessa alternativ som finns. De förklarar vidare att det går att navigera sig med hjälp av till exempel länkar, knappar och pilar samt olika typer av navigationsbarer. För att göra det så enkelt för användaren som möjligt kan det underlätta för dem att alltid kunna se var i webbutbildningen de befinner sig.

För att förenkla för användarna och dessutom inte ge dem alldeles för mycket information till att börja med, har flera informanter föreslagit någon form av filtreringsfunktion som ska finnas i början innan själva webbutbildningen startar. Det ska gå att välja olika alternativ utifrån sitt barns egenskaper och dennes svårigheter. Detta skulle kunna vara barnets ålder, kön, diagnos, tilläggsdiagnos och svårigheter/problem. En sådan funktion skulle möjliggöra att användaren får ett mer skräddarsytt program redan från början, så att problemet med för generell och dåligt anpassad information försvinner. För att ge användaren ännu större möjlighet att kunna rikta utbildningen är det även viktigt att det går att hoppa över vissa avsnitt som inte önskas se just då, samt att det ska gå att pausa, spela upp och spola i webbutbildningen. Zhang et al. (2004) menar att en stor fördel med en webbutbildning jämfört med en traditionell utbildning är just denna möjlighet att kunna pausa, starta och spola för att kunna ta del av det användaren önskar, eller för att avbryta utbildningen ett tag och sedan återuppta den. En önskan från en av informanterna var dessutom att webbutbildningen ska kunna komma ihåg vilka stycken användarna har sett, även när webbutbildningen och datorn stängs ner.

Annat

Ett par av informanterna ansåg att en funktion som bekräftar att föräldrarna genomfört utbildningen är bra, för att kunna gå vidare i utbildningsprocessen och boka in föräldrarna på ett gruppdiskussionstillfälle. En informant menade att det kan vara av vikt att påminna föräldrarna att göra utbildningen, via exempelvis SMS.

6. SLUTSATS

I detta avsnitt presenteras vår slutsats och vår frågeställning samt syfte besvaras. Inledningsvis presenteras en kort konklusion följt av de mest centrala riktlinjer vi kommit fram till baserat på vår undersökning. Följt av detta presenteras studiens relevans och överförbarhet, metodanalys och avslutningsvis ett avsnitt där vi ger förslag på vidare forskning.

6.1 KONKLUSION OCH PRESENTATION AV RIKTLINJER

Baserat på den teoretiska bakgrunden, det empiriska resultatet från fallstudien samt ovanstående diskussion, kan vi se att det för habiliteringen går att ersätta delar av föräldrautbildningar med en webbutbildning. I de flesta fall kan vi också se att det skulle innebära en fördel att genomföra denna förändring. Bland annat skulle föräldrarna få riktig och lättillgänglig information snabbt och de skulle kunna göra utbildningen när, var samt hur många gånger de vill. Habiliteringen skulle också få möjlighet att lägga resurser på specialiserad vård istället för att lägga mycket av resurserna på att föreläsa om baskunskaper.

Vår forskningsfråga för denna uppsats var: *“Kan delar av habiliteringars föräldrautbildningar ersättas med webbaserade utbildningar och i så fall, vad är av särskild vikt vid utformningen av dem?”* Svaret på denna fråga är följaktligen att kunskapsöverföringsdelen bestående av föreläsningar kan ersättas med en webbaserad utbildning. Nedan presenteras ett antal riktlinjer som är av vikt vid utformningen av en webbutbildning för habiliteringen, som vi utifrån resultatanalysen av vår undersökning identifierat som de mest centrala. De identifierade riktlinjerna avser att hantera faktorer som är karaktäristiska för just habiliteringen och deras föräldrautbildningar.

Webbutbildningen ska presenteras sida för sida, som automatiskt spelas upp efter varandra. På dessa sidor presenteras information i form av text, bild, video, ljud, berättarröster och länkar. De sidor som handlar om samma ämne skapar olika avsnitt. De avsnitt som i sin tur behandlar samma ämne utgör kapitel. Webbutbildningen kan bestå av flera olika kapitel.

Startsidan ska innehålla en introducerande, kortfattad text om webbutbildningen. Denna text ska även läsas upp automatiskt av en röst när webbutbildningen öppnas. Texten ska innehålla information om webbutbildningen och hur användaren ska gå tillväga för att utföra den.

På startsidan ska det gå att välja vilket språk som önskas att webbutbildningen ges i. Då ska text, textning, ljud och berättarröst anpassas efter detta språk.

Information ska presenteras med hjälp av blandade tekniker. Dessa tekniker kan vara ljud, video, bild och text som kombineras och kompletterar varandra.

På webb utbildningens startsida ska det finnas en filtreringsfunktion så att webb utbildningen skräddarsys efter barnet. Det ska gå att välja ålder, diagnos, tilläggsdiagnos och vilka svårigheter barnet har inom olika områden. När dessa val är gjorda klickar användaren på en knapp som startar webb utbildningen. Systemet väljer ut de kapitel av utbildningen som är kopplade till dessa val så att utbildningen blir anpassad utefter barnet.

Det ska finnas en navigeringsbar som alltid syns efter att webb utbildningen är startad. Med hjälp av den ska det gå att pausa, spela upp, snabbspola och hoppa mellan kapitel och avsnitt. Den ska hela tiden visa i vilket kapitel och avsnitt man befinner sig i.

Det ska tydligt framgå var användaren befinner sig i utbildningen med hjälp av tydliga rubriker på varje sida. Det ska även framgå när ett nytt kapitel börjar. Det är viktigt med tydliga rubriken som hjälper användaren att förstå vad informationen handlar om. Det förenklar även för användaren att veta om den vill ta del av eller hoppa över informationen.

Webb utbildningen ska presenteras i form av en linjär presentation. Det ska endast gå att navigera sig antingen framåt eller bakåt i presentationen, och inte på något annat sätt.

Det ska alltid finnas en synlig knapp som avslutar webb utbildningen och tar användaren tillbaka till förstasidan. Denna kan finnas i navigationsbaren.

Webb utbildningen får bestå av max tre färger, vilka helst ska vara verksamhetens karaktäristiska färger. Verksamhetens logotyp bör även användas i webb utbildningen, främst på förstasidan men gärna konstant genom hela webb utbildningen.

Text och ljud ska vara på lättläst och -förståelig svenska samt för användaren enkelt gå att översätta till andra språk. På så vis kan alla, oavsett lässvårigheter eller låg kunskapsnivå inom det svenska språket genomföra utbildningen obehindrat.

Textavsnitt ska presenteras i korta stycken så att användaren inte behöver scrolla eller ta till sig mycket information på samma gång. För att få fördjupad information ska det finnas länkar så att användaren kan klicka sig vidare och ta del av mer information.

Det ska finnas en berättarröst som hjälper användaren genom webbutbildningen och ger information. Denna berättarröst ska helst utgöras av en van talare, till exempel en inhyrd föreläsare, lärare eller skådespelare. Om berättarrösten säger information som inte står som text på sidorna, ska det finnas ett alternativ att få allt berättarrösten säger textat. Det kan finnas en ikon för att sätta på och stänga av textningen i navigationsbaren. Denna text visas då upp samtidigt som berättarrösten talar.

Symboler och metaforer bör inte användas, eller användas med försiktighet samt på ett tydligt och enkelt sätt.

När webbutbildningen är avslutad ska användaren tas till en avslutande sida. Där ska det finnas en avslutande text, lämpligen information om "Dag 2" i föräldrarutbildningen och vad som händer härnäst. Det ska även finnas en text som hänvisar deltagarna att klicka på en länk och där fylla i en utvärdering om vad de tyckte om webbutbildningen.

6.2 STUDIENS RELEVANS OCH ÖVERFÖRBARHET

Denna studie är genomförd på uppdrag av Habiliteringen Lundbystrand, med syfte att undersöka huruvida delar av deras föräldrautbildning Autism går att ersättas med en webbaserad utbildning. Syftet var också att undersöka vad som är viktigt att ta i beaktning vid utformningen av webbutbildningen, vilket vi presenterat i form av ett antal övergripande riktlinjer.

Vi är av uppfattningen att resultatet från denna studie är överförbart till habiliteringens alla föräldrautbildningar samt till landets alla habiliteringar som bedriver samma typ av föräldrautbildningar. Det som kan skilja sig från föräldrautbildningen Autism gentemot andra föräldrautbildningar, är att föräldrar till barn med autism och Aspergers syndrom ofta själva har olika svårigheter som exempelvis läs- och skrivsvårigheter eller koncentrationssvårigheter. Detta innebär att föräldrautbildningen Autism måste utvecklas anpassad för personer med eventuella egna svårigheter. Dock är vi av uppfattningen att habiliteringens alla webbutbildningar kan eller bör utformas på ett enkelt sätt, så att personer oavsett målgrupp kan genomföra den.

Att kunna vara flexibel och oberoende av tid och plats är något som blivit allt viktigare i människans vardag, som beskrivet i teorin. Webbutbildningar är därför en utbildningsform som blivit alltmer vanlig under de senaste åren. Dessutom är världens resurser något som tyvärr inte finns i överflöd och som därför noga måste fördelas. Detta visar på studiens relevans då habiliteringen är i behov av att prioritera sin resursfördelning på bästa möjliga sätt och därför kan dra nytta av att erbjuda delar av sin utbildning via webben.

6.3 METODUTVÄRDERING

För att genomföra undersökningen gjorde vi en fallstudie på Habiliteringen Lundbystrand, vilket vi anser var ett passande tillvägagångssätt. Vi genomförde en observation, en enkätundersökning samt sex intervjuer för att skapa bästa möjliga förståelse för verksamheten och för att få tillräcklig kunskap för att besvara frågeställningen. En av intervjuerna gjordes med två informanter samtidigt, vilket vi i efterhand anser kan ha varit en nackdel då det är lätt att en informant blir påverkad av den andra informanten. Dock möjliggör det för en bra diskussion då informanterna kan utbyta tankar och på så sätt inspireras av varandra till nya idéer.

Det visade sig i efterhand att enkätundersökningen inte fyllde den funktion som var tänkt. Exempelvis var det ingen av de föräldrar som använde tolk som svarade på enkäten, vilket ledde till att vi missade åsikter om hur den funktionen fungerade. Dock gav vi ut enkäten på svenska, vilket kan vara en bidragande faktor till att ingen av de föräldrarna svarade. Resultatet av enkätundersökningen visade också att de flesta föräldrar var relativt negativt inställda till en webbaserad utbildning, vilket tyvärr inte gav oss mer än just den åsikten. Eventuellt kunde vi ha riktat frågorna mer så att vi fick svar som rörde utformningen av en webbutbildning, då sådana svar troligen hade hjälpt oss mer.

6.4 VIDARE FORSKNING

I denna studie har vi undersökt om, samt hur, habiliteringens föräldrautbildningar går att ersättas med webbutbildningar. Fokus har legat mycket kring att ta reda på åsikter om utformning av en webbutbildning från personal vid utbildningarna, och mindre vid åsikter från föräldrarna - alltså användarna. Förslag till fortsatt forskning skulle vara att undersöka just hur föräldrarna ser på utformningen av webbutbildningen för att få den mer användaranpassad. En annan intressant forskning i framtiden skulle också vara att undersöka om dessa riktlinjer applicerats vid utvecklingen av en webbutbildning för habiliteringen, och om det i så fall uppmärksammades några brister.

REFERENSER

Barnum, M., B. (2011). *Usability Testing Essentials: Ready, Set... Test!* Burlington: Elsevier Inc.

Ferraz-Nunes, A., & Karlberg, I. (2012). *Hälsoekonomi - begrepp och tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur.

Graham, D., T., McNeil, J. & Pettiford, L. (2000). *Untangled web: developing teaching on the internet*. Harlow: Prentice Hall.

Hara, N. & Kling, R. (2000). Students' distress with a Web-based distance education course: an ethnographic study of participants' experiences. *Information, Communication & Society*, 3(4), ss. 557–579.

Harrison, R., Gemmell, I., & Reed, K. (2014). Student Satisfaction with a Web-Based Dissertation Course: Findings from an International Distance Learning Master's Programme in Public Health. *The international review of research in open and distance learning*, 15(1), ss.182-202.

Holme, M. & Solvang, B. (1997). *Forskningsmetodik, Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Hrastinski, S. (2009). *Nätbaserad utbildning - en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.

Jochems, W., Van Merriënboer, J., & Koper, R. (2004). *Integrated e-learning - implications for pedagogy, technology & organization*. New York: RoutledgeFalmer.

Jolliffe, A., Ritter, J. & Stevens, D. (2001). *The Online Learning Handbook - Developing and Using Web-Based Learning*. London: Kogan Page.

Kindwall, K. (2014). *Om Habilitering och Hälsa*. <http://habilitering.se/om-habilitering-halsa> [2014-04-07]

Kjällander, S. (2011). *Designs for learning in an extended digital environment - case studies of social interaction in the social science classroom*. Stockholm: Stockholm University.

Klasén McGrath, M. (2009). *Diagnoser*. <http://www.autism.se/content1.asp?nodeid=17129> [2014-04-08]

- Lestell, B. (2014). *Om Habilitering och Hälsa*. <http://www.vgregion.se/sv/Habilitering-och-halsa/Om-Habilitering-och-Halsa/> [2014-04-01]
- Lindquist, B. (2014). *Habilitering*. <http://www.ne.se/lang/habilitering> [2014-03-31]
- Merriam, S., B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Patel, R. & Davidsson, B. (2011): *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur.
- Rebolj, V. (2009). E-education between Pedagogical and Didactic Theory and Practice. *Research papers*, 42(1), ss. 10-16.
- Sinclair, T.J., Sinclair, L.W, Ph.D., Lansing, G.J. (2002). *Creating web-based training - A step-by-step guide to designing effective e-learning*. New York: Amacom.
- Socialstyrelsen. (2013). *Ny webb utbildning om psykosociala insatser vid schizofreni*. <http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2013oktober/nywebbutbildningompsykosocialainsatsersvidschizofreni>. [2014-04-22]
- Socialstyrelsen. (2014). *Webb utbildningar*. <http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/konferenser/webbutbildningar> [2014-05-19]
- Svensson, L. & Åberg, C. (2001). *E-learning och arbetsplatslärande*. Stockholm: Bilda förlag.
- Västra Götalandsregionen Habilitering och Hälsa. (2014). *Habilitering, ungdomar och vuxna*. <http://www.vgregion.se/sv/Habilitering-och-halsa/Vara-verksamheter/Habiliteringen/har-finns-habiliteringen/Vuxenhabilitering/> [2014-05-07]
- Zhang, D., Zhao, L., J., Zhou, L. & Nunamaker, J., F., Jr. (2004). Can e-learning replace classroom learning? *Communications of the ACM*, 47(5), ss. 74-79.

BILAGA 1 – OBSERVATIONSPLAN

VAD VILL VI VETA?

1. Sammanhanget, vad som sägs i stora drag.
  - Är informationen uppdelad efter olika åldrar, diagnoser eller liknande?
  - Upplägget
2. Hur deltagarna uppför sig
  - Frågar de mycket?
    - Vad frågar de?
  - Hur är humöret, ledsna, glada, nyfikna etc.?
  - Är de delaktiga?
3. Hur det fungerar med tolkarna och de som har svårt för svenska
4. Vad upplever vi fungerar bra, respektive mindre bra?
  - Tolkfunktionen, kommunikation, intresse av deltagarna, intresse av föreläsarna, anpassning av utbildningen

VARFÖR VILL VI VETA DETTA?

1. Vi vill få en klarare bild av utbildningen, för att kunna besvara frågeställningen måste vi veta hur det fungerar i verkligheten
  - a. Innehåll, upplägg
  - b. Vi vill veta hur mycket plats de olika delarna tar, hur tidsåtgången är uppdelad på varje del
2. För att veta om en FAQ, eller någon typ av frågefunktion är viktig.
  - a. Vill veta humör för att se hur öppna deltagarna är för att ta till sig informationen, samt hur ”jobbig” informationen är att ta till sig
  - b. Vill få reda på vilka användarna är, hur de är, lära känna dem lite
3. Det vill vi veta för att få bättre förståelse för hur en översättningsfunktion kan fungera på webbsidan
4. Detta vill vi veta för att bättre kunna motivera val/beslut. Kunna beskriva de positiva sakerna med en webbutbildning.

BILAGA 2 – INTERVJUGUIDE

Namn:

Befattning:

Datum:

Plats:

Övrigt:

BAKGRUNDSINFORMATION

- En kort presentation av dig själv samt dina arbetsuppgifter.

GENERELLT OM VERKSAMHETEN

- Berätta om Habiliteringen Lundbystrand.
  - Verksamheten
  - Patienter
  - Utbildningar

AUTISMUTBILDNINGEN

- Beskriv utbildningen.
  - Innehåll
  - Upplägg
  - Deltagare
  - Viktigaste delar
- Beskriv fördelarna med utbildningen
- Vilka problem eller nackdelar har utbildningen idag?
- Ser du några utvecklings-/förbättringsmöjligheter med utbildningen?
- Har föräldrar uttryckt några för- eller nackdelar kring utbildningen?
  - Vad?

WEBBUTBILDNING

- Har du stött på någon form av e-utbildning tidigare?
  - Om så, vad tyckte du?
- Tror du att delar av utbildningen skulle kunna ersättas med en e-utbildning?
  - Vilka delar?
- Vad tror du skulle underlättas med hjälp av en e-utbildning?
- Kan du se några risker med att ersätta delar av utbildningen till en e-utbildning?
- Har du några tankar kring hur en e-utbildning skulle kunna vara uppbyggd?

ÖVRIGA TANKAR

- Har du några andra funderingar kring det vi tagit upp?

Bilaga 3 – Inspelningsmedgivande

Tack för att du medverkar vid vår intervju.

Vi kommer spela in det som sägs i intervjun och sedan använda det som sagts i vår kandidatuppsats. Du kommer vara anonym i uppsatsen, vilket betyder att ditt namn inte kommer att stå med någonstans, utan endast din befattning och dina arbetsuppgifter. Uppsatsen skrivs vårterminen 2014 vid Göteborgs universitet.

Vänligen läs igenom nedanstående och skriv under detta dokument för att ge oss ditt samtycke.

Jag förstår att hela intervjun spelas in. Jag förstår att ni, Jessica Retteli och Linnéa Adler, kan använda allt som sägs under intervjun som underlag i er kandidatuppsats. Jag förstår att citat och åsikter kan komma att publiceras i uppsatsen, samt i nationella uppsatsdatabaser.

Signatur: _____

Namnförtydligande: _____

Datum: _____